

Шифр: «Цукерка»

**КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ
ДОЗВІЛЛЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ США ТА УКРАЇНИ (НА
ПРИКЛАДІ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ РОЗВАГ)**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДУСТРІЇ ДОЗВІЛЛЯ	4
1.1. Сутність, специфіка та склад індустрії розваг	4
1.2. Класифікація та функціональна спеціалізація тематичних парків світу	6
1.3. Понятійно – термінологічний апарат дослідження	8
1.4. Створення та розвиток парків розваг у світі та США	11
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ СЕКТОРУ РОЗВАЖАЛЬНИХ ПАРКІВ У США ТА УКРАЇНІ	13
2.1. Основні показники та динаміка розвитку	13
2.2. Туристично – ресурсна база та географія	17
2.3. Проблеми та перспективи розвитку	21
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ США У СТВОРЕННІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ	26
3.1. Напрями імплементації американського досвіду в Україні щодо парків розваг	26
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Особливе місце в світовій індустрії дозвілля займають тематичні парки. Вони пройшли досить тривалий шлях розвитку - від садів Тіволі в Копенгагені і Пратера у Відні до сучасних парків Уолта Діснея. Причому, фахівці стверджують, що більшість парків, створених після 1955 р. - це абсолютно нове явище. Спочатку вони були задумані як центри дозвілля, які поєднували розважальну і пізнавальну функції, а вже пізніше, в умовах динамічної глобалізації перетворилися на мультипаркові курорти міжнародного значення.

Як правило, в основу концепції створення та розвитку тематичного парку закладається якась головна тема, навколо якої здійснюється побудова всіх дій - від розміщення атракціонів, організації громадського харчування до здійснення дрібної торгівлі і живих шоу-програм. Класичним прикладом є Діснейленд, ідея якого полягає у відтворенні чарівної країни мультфільмів Уолта Діснея.

Виходячи з того, що сімейний відпочинок є найважливішим елементом здорового способу життя, тематичний парк став тим місцем, де сім'ї можуть зібратися разом і відпочити. В такому парку і діти різного віку, і дорослі можуть розслабитися, отримати задоволення і заодно навчитися чогось нового, отримати заряд позитивної енергії.

Великих тематичних парків розваг у світі десятки. Вони є не тільки у високорозвинених країнах, але і у країнах, що розвиваються. Проте досвід будівництва показав, що парки, об'єднані певною популярною в суспільстві темою, користуються попитом серед відвідувачів, ніж парки, що складаються з набору окремих атракціонів.

Будь-який тематичний парк, в тому числі і курортного типу, повинен мати своїх постійних відвідувачів. Без цього йому важко стати прибутковим. Тому головним у його організації та функціонуванні має бути створення таких умов, при яких у всіх гостей, які покидають парк, з'являлося б бажання повернутися сюди знову.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІНДУСТРІЇ ДОЗВІЛЛЯ

1.1. Сутність, специфіка та склад індустрії розваг

На сучасному етапі індустрія дозвілля тісно переплітається з індустрією туризму, створюючи нові туристично привабливі дестинації. Ступень задоволення якістю відпочинку та розваг, їх доступність для людини є індикатором його соціального становища, а для суспільства - показником розвитку економіки країни в цілому, та її соціально-культурної сфери зокрема. Атрактивні для туристів об'єкти розваг та інноваційні технології, що на них використовуються, сприяють просуванню туристичної дестинації за кордоном, в інших регіонах і створенню позитивного іміджу, тобто сприяють маркетингу туристичної дестинації.

Загалом розваги є своєрідною формою дозвіллевої діяльності, яка зовні близька до відпочинку, але має певну змістову специфіку. Французький соціолог Ж. Дюмазед'є так визначив функціональне місце розваг в системі дозвілля: «якщо відпочинок позбавляє людину втоми, то розваги спасають від нудьги, від рутини повсякденності, від недостатньої для мозку інформаційної насиченості життя». Таким чином, розваги є видом активної діяльності (відпочинку) суб'єкта (туриста), яка спрямована на задоволення характерних для людини потреб в фізіологічній, емоційній, інтелектуальній або духовній сфері та забезпечує доступ додаткових емоцій, енергії, нових вражень [19].

Хоча до індустрії дозвілля відносять підприємства різної направленості, проте діяльність більшості з них пов'язана із задоволенням потреб людини у розвагах [11].

На виникнення та розвиток індустрії дозвілля вплинули основні соціально-економічними передумови: збільшення вільного часу; скорочення робочих годин та поширення часткової зайнятості; зростання сімейного добробуту, що відкрило нові можливості для організації дозвілля за власним бажанням; розвиток соціальної політики (пенсійне забезпечення, медичне страхування, оплачувані

відпустки, пільгова система, каси сімейної допомоги на підприємствах, чеки-вакансії, бюро сімейної допомоги); скорочення витрат праці та часу на ведення домашнього господарства; підвищення освітнього та культурного рівня населення; науково-технічний та інформаційний розвиток суспільства [20].

Індустрія розваг - ще досить молода галузь, тому питання економіки, організації, управління підприємствами, які забезпечують процес розваг, ще недостатньо вивчені. Однак кількість підприємств, діяльність яких спрямовано на організацію дозвіллевих заходів, вже досить значна. Індустрія дозвілля охоплює: спортивно-видовищні підприємства (спортивні клуби, ковзанки, басейни, іподроми, ролердроми); заклади розваг (казино, зоопарки, парки атракціонів, ігротеки, аквапарки); видовищні підприємства (театри, кінотеатри, концертні установи, цирки); культурно-просвітницькі підприємства (бібліотеки, музеї, кафе-клуби, галереї, історико-культурні місця) [19].

Соціальний ефект розвитку індустрії дозвілля проявляється в тому, що вона впливає на формування нових особистих та суспільних потреб та їх подальше задоволення; сприяє отриманню моральної насолоди та пізнанню духовних цінностей; слугує відновленню людини як трудової одиниці, а це опосередковано впливає на підвищення ефективності праці, внесення робітниками креативних ідей в трудовий процес [10].

В туристичному продукті об'єкти розваг можуть виступати як основний компонент туристської мотивації (подорожі в тематичні парки, на карнавали, фестивалі тощо), і як програмні заходи з метою кращого ознайомлення з дестинацією, емоційного забарвлення подорожі [19].

Особливе місце в індустрії розваг займають тематичні парки розваг (англ. «theme parks»). Тематичні парки – порівняно нова концепція розважальних об'єктів, що динамічно розвивається [24, с. 122]. В основу роботи тематичного парку покладається захоплююча тема, якій підпорядковані усі вистави і атракціони, що пропонує парк. Тематичні парки користуються величезною популярністю, у тому числі, й іноземних туристів, їх мережа інтенсивно

розвивається, справа приносить значні прибутки і відноситься до перспективних напрямів розвитку індустрії дозвілля [12].

1.2. Класифікація та функціональна спеціалізація тематичних парків у світі

У міру того, як тематичні парки розвиваються й стають більш різноманітними, наростає необхідність їх типології. В її основу можуть бути покладені різні ознаки. Першою, як правило, є розмір парку, який визначається площею паркової території, кількістю відвідувачів та чисельністю працівників, а другою — контингент відвідувачів [1].

За цими ознаками виділяють чотири види тематичних парків: парки курортного типу, регіональні, міські та вузькоспеціалізовані парки. Тематичні парки курортного типу розраховані на прийом великої кількості відвідувачів, які проводять в них тривалий час, можливо, кілька днів. Ці парки розвивають помітні привабливі теми, які об'єднують в єдине ціле різні зони. Їх цільова аудиторія досить широка. Парки У. Діснея і деякі парки компанії «Universal Studios» можуть бути віднесені до тематичних парків курортного типу.

Регіональні тематичні парки приваблюють багатьох відвідувачів, але їх кількість і тривалість перебування в цих парках менше, ніж у тематичних парках курортного типу. Більшість відвідувачів регіональних парків проживають порівняно недалеко від них. Деякі регіональні парки, такі як «Port Aventura», розташовані в туристичних регіонах і орієнтовані на приїжджих, тому привертають велику кількість туристів.

Міські парки мають локальне значення: їх відвідують майже виключно місцеві жителі. Тематика цих парків обмежена і відступає на другий план, а вся увага перемикається на атракціони. Це зближує їх з класичними парками розваг типу «Луна-парку». Багато міських тематичних парків належать американській групі «Six Flags» — це один з найбільших в світі операторів парків розваг. Назва символізує прапори шести країн: Іспанії, Франції, Республіки Техас, Конфедеративних штатів Америки і США.

Вузькоспеціалізовані парки. Це невеликі рекреаційні зони, в яких розвивають певні теми. Спеціалізовані парки відрізняються різноманітністю відвідувачів і тематики, місця розташування. Наприклад, в Орландо (США) є парк «Holy Land Experience», присвячений життю Ісуса Христа і Святої Землі. Інший парк цієї категорії — «Gilroy Gardens» у Каліфорнії — розвиває тему садівництва і знайомить відвідувачів зі значенням дерев у нашому повсякденному житті.

За демографічною ознакою, Джон Ейп виділяє дитячі тематичні парки, дорослі та загальні, де основним чинником є вікова категорія, що впливає на вибір теми. Прикладом можуть служити парки розваг, які задовольняють зацікавленість як дорослих, так і дітей, які мають не лише розважальний, а й пізнавальний характер. Прикладом таких територій є всесвітньо відомі парки «Disneyland», які розташовані у різних країнах світу, де поряд з яскравими декораціями й мультиплікаційними героями знаходяться експозиції досягнень науково-технічного прогресу. Це і французький парк «Astérix», де територія поділена на історичні зони, і таким чином цікавий як дітям, так і дорослим.

За видами діяльності тематичні парки розподіляються на: поліфункціональні, спортивні та фізкультурно-оздоровчі, прогулянкового та тихого відпочинку, природні, виставкові, історичні парки-музеї, меморіальні та розважальні. У тематичних парках може бути яскраво виділений один вид діяльності або декілька [9, с. 30].

За функціональним зонуванням, у парках виділяються такі зони: масово-видовищна зона, культурно-просвітницька, фізичної культури і спорту, зона роботи з дітьми, зона тихого відпочинку і прогулянок, господарська. Кожна з цих територій відповідає за свою функцію парку [26].

За розміром території тематичні парки поділяються на малі, середні та великі. Площа тематичного парку найчастіше залежить від його розташування у системі міста, та кількості його відвідувачів. Малі тематичні парки здебільшого мають розміри від 0.5 га до 100 га, представленні тематичними парковими осередками районного значення. Це невеликі тематичні сквери, алеї, бульвари,

які розташовані самостійно, або входять до складу великих парків. Середні тематичні парки зустрічаються найчастіше, їх площа становить від 100 га до 1500 га. Вони представлені загальноміськими тематичними поліфункціональними парками, тематичними парками за межами міста переважно атракціонного характеру. Великі тематичні парки - це майже усі парки Діснеївської концепції. Їх мінімальні розміри становлять від 1500 га. Вони характеризуються високим естетичним рівнем паркового середовища, єдністю елементів території парку (екскурсійних стежок, торговельних центрів природи, споруд, дизайну, тематичних зон) та їх підпорядкованістю одній цілі [29].

1.3. Понятійно – термінологічний апарат дослідження

Для розуміння організації анімаційних процесів необхідно чітко визначитися зі такими поняттями як «відпочинок», «дозвілля» і «розваги».

Поняття «дозвілля» і «відпочинок» у великому тлумачному словнику подаються як синоніми в означенні часу вільного від праці, якоїсь дії.

Дозвілля - це сукупність занять у вільний час, за допомогою яких задовольняються безпосередні фізичні, психічні і духовні потреби, в основному відновлювального характеру [4].

Дозвіллева діяльність відрізняється від інших видів життєдіяльності людини тим, що здійснюється відповідно до потреб індивіда, з метою отримання задоволення. Роль дозвілля полягає у відновленні психологічних і фізичних сил людини, підвищенні її освітнього та духовного рівня, здійсненні лише тих занять у вільний час, що відповідають потребам та бажанням людини і приносить їй задоволення у процесі самої діяльності. Сучасне дозвілля поділяється на багато типів в залежності від психологічних, освітніх, соціальних, рекреаційних, фізіологічних та естетичних компонентів. Залежно від того, який параметр дозвілля переважає, такого характеру й набуває конкретне дозвіллеве заняття [17].

Дозвілля можна поділити на такі групи:

- дозвілля як рекреація - коли воно сприймається виключно як діяльність, що допомагає людині врівноважувати організм;
- дозвілля як задоволення - коли основною мотивацією дозвіллевої діяльності є отримання щастя і радості;
- дозвілля як відновлення сил - коли дозвілля вважається засобом відновлення здоров'я людини, її духовних та фізичних сил; засіб лікування та реабілітації;
- дозвілля як стан буття - сфера життєдіяльності людини, в якій вона може само реалізуватися та розвинути свої здібності;
- дозвілля як соціальна стратифікація - дозвілля залежить від того, виразником якого соціального класу є дана особа;
- дозвілля як вільний час - час, що залишається для людини після виконання нею робочих обов'язків.

Форми дозвіллевої діяльності змінюються і залежать від того, що бажає отримати від дозвілля людина, яких результатів вона хоче досягнути завдяки дозвіллевій діяльності (Додаток А) [4].

Найпростіший вид дозвілля - відпочинок. Відпочинок - відновлення витрачених під час роботи сил, поділяється на активний і пасивний.

Пасивний відпочинок характеризується станом спокою, що знімає втому і відновлює сили. Звична, проста діяльність спричинює настрій спокою. Такий відпочинок є підготовчим ступенем до більш складної діяльності. Активний відпочинок, навпаки, відтворює сили людини з перевищенням вихідного рівня. Він надає роботу м'язам і психічним функціям, які не знайшли застосування в праці. Людина насолоджується рухом, швидкою зміною емоційних впливів, спілкуванням із друзями [2].

Відштовхуючись від того, що «індустрія туризму» розглядається як міжгалузевий господарський комплекс, який спеціалізується на створенні турпродукту, здатного задовольняти специфічні потреби населення в проведенні дозвілля в подорожі шляхом виробництва та реалізації товарів і послуг

туристичного призначення, ми спробували трактувати «індустрію дозвілля» як складову туристичної індустрії, куди входять підприємства розважального, культурно-просвітницького, спортивного та оздоровчого типу, основною метою яких є створення умов для повноцінного проведення відпочинку, задоволення духовних потреб людини, відновлення її психічних та фізичних сил.

Загалом поряд із дефініцією «індустрія дозвілля», часто використовуються аналогічні їй «індустрія відпочинку», «індустрія розваг». Проте поняття «дозвілля» має дещо ширше значення, ніж «розваги» і включає відновлення сил через зміну або припинення діяльності з короткою перервою. Поняття ж «індустрія розваг», що використовує у своїх працях В.А. Квартальнов, вважається вузьким, так як при проведенні дозвілля люди переслідують не лише розважальну мету [10].

Так, за означення енциклопедичного словника з туризму: індустрія розваг – це діяльність, спрямована на організацію розваг під час відпочинку людини, а індустрія дозвілля - сфера підприємництва, що розвивається в рамках туристського інфраструктурного комплексу, до якої належать гральні заклади, палаци-готелі, парки атракціонів, нічні клуби, ресторани і бари, вар'єте, шоу тощо [9]. Хоча до індустрії дозвілля відносять підприємства різної направленості, проте діяльність більшості з них пов'язана із задоволенням потреб людини у розвагах [10].

Ще одним дотичним до вищеназваних понять є поняття «розваги». Розваги – особливий вид дозвіллевої діяльності, що передбачає фізичну, емоційну або інтелектуальну активність суб'єкта, спрямовану на отримання задоволення і вражень. Розваги забезпечують надходження ззовні додаткових емоцій, енергії, відволікають від повсякденних думок і переживань. Ключовими характеристиками розваг є задоволення і враження, які супроводжують процес розваги або є його результатом, не залежно від того, в якій формі воно представлено. Можливість отримання задоволення і вражень є основними спонукаючими мотивами розваг [14].

1.4. Створення та розвиток парків розваг у світі та США

Помилково вважається, що ідея створення перших парків розваг належала Уолту Діснею, однак концепція таких парків зародилася ще у Європі, і була реалізована у вигляді садів задоволення, в яких люди відпочивали від повсякденної міської метушні. Найстаріший у світі (і все ще діючий) сад задоволення «Баккен» знаходиться недалеко від Копенгагена, був відкритий у 1583 р. Пізніше мережа парків задоволення почала розширюватися по всій Європі. У 1661 р. у Лондоні був заснований сад «Воксхолл-Гарденз». У 1766 р. у Відні відкрився сад «Пратер». Так, наприкінці XIX століття парки розваг існували у кожній європейській столиці [27].

Принципово нову концепцію тематичного парку розробив та впровадив Уолт Дісней. 17 липня 1955 р. в Анагаймі, неподалік Лос-Анжелеса, американський «король мультиплікації» створив розважальний парк «Діснейленд» [7].

«Усім, хто прийшов у це щасливе місце — Ласкаво просимо! «Діснейленд» — це ваша країна. Тут воскресають прекрасні спогади людей похилого віку, і тут молоді можуть вдихнути виклик і обіцянки майбутнього. «Діснейленд» присвячується ідеалам, мріям та реальним подіям, які створили Америку ... з надією, що вона стане джерелом радості та натхнення для всього світу!» — промова Уолта Діснея у день відкриття закладу [15].

Його вартість склала 17 млн. дол. Апельсинові плантації та виноградники, що займали місце майбутнього будівництва, замінили на кілометри асфальту, безліч готелів і атракціонів.

У цей день 90 млн. телеглядачів спостерігали прямий репортаж з місця відкриття. День видався ясний, сонячний і нестерпно жаркий. На урочисте відкриття видали 11 тис. запрошень, у загальному підсумку прийшло понад 28 тис. чоловік. Пізніше, день відкриття парку в компанії назвуть «чорна неділя». До атракціонів під палючим сонцем стояли довгі черги людей. Деякі з них закрилися через надмірну завантаження. Люди чекали в довгих чергах, щоб скористатися туалетами. У вуличних кіосках швидко закінчилася їжа та напої, а

в питних фонтанах на території парку була відсутня вода. Один журналіст висловив думку, що «Діснейленд» відключив питні фонтани з метою підвищити продаж прохолодних напоїв. Насправді, напередодні відкриття відбувся страйк місцевих сантехніків, і Діснею довелося вибирати між працюючими туалетами або питними фонтанами. Всупереч прогнозам скептиків про неминуче банкрутство, парк отримав миттєве визнання, прийнявши 1 млн. відвідувачів протягом перших семи тижнів. Після закінчення першого року з моменту відкриття парк прийняв 3,8 млн відвідувачів. На другому році своєї діяльності він окупив всі витрати і почав давати чистий прибуток [7].

У 1971 р. відбулося відкриття розважального комплексу в Орландо «Walt Disney World Resort» (Додаток Ж), який до цих пір є найбільшим тематичним парком в світі, що включає в себе Чарівне Королівство (1971), Епкот (1982), Студія Діснея в Голлівуді (1989) і Світ тварин Діснея (1998). Центральна Флорида, і в першу чергу Орландо, налічує найбільшу кількість тематичних парків в порівнянні з будь-яким іншим місцем у світі.

Найбільш яскравим прикладом еволюції звичайної кіностудії є повномасштабний тематичний парк «Universal Studios Hollywood». З самого початку роботи «Universal Studios» приваблювала відвідувачів екскурсіями по своїй території для знайомства з виробництвом фільмів. Пізніше до звичайних оглядових екскурсій стали додавати каскадерські шоу, виставки героїв, атракціони та шоу-програми з фільмів виробництва «Universal Studios». У 1990 р. була відкрита «Universal Studios Florida» в Орландо. «Universal Studios» сьогодні є третьою за величиною компанією тематичних парків в світі після «The Walt Disney Company» і «Merlin Entertainments» [8].

РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ СЕКТОРУ РОЗВАЖАЛЬНИХ ПАРКІВ У США ТА УКРАЇНІ

2.1. Основні показники та динаміка розвитку

Тематичні парки – світ, паралельний звичайному, віртуальна реальність або зменшена копія дійсності. Після казкових пригод та іграшкового “задзеркалля” справжня реальність постає в іншому світлі, забуваються стреси і напруга звичних буднів щезає [23]. Цей віртуальний світ найбільш колоритно представлений у США, цю країну по праву низають «законодавцем моди» для інших регіонів. Адже за рівнем інновацій та унікальністю атракціонів, капіталомісткістю, пропускною здатністю, величиною доходів, різноманітністю тематик і програм перебування відвідувачів парки розваг США випереджає будь-яку іншу країну світу [22]. Також саме тут частка парків розваг, що припадає на одну особу, є найбільшою. Практично у кожному штаті є свій парк з атракціонами [23].

Сектор розважальних парків акумулює мільярди доларів та є суттєвою частиною економіки США. За даними глобальної консалтингової компанії «АЕСОМ» у 2018 р. валовий прибуток усіх розважальних парків США склав більше ніж 21,9 млрд. доларів США (Додаток В). У порівнянні з 2007 р. ця сума збільшилася майже удвічі та має тенденцію до зростання з кожним роком. Тематичні парки на сьогоднішній день пропонують відвідувачам широкий спектр послуг, які становлять значну долю загального прибутку підприємства. Наприклад, приблизно 55–60% доходів тематичного парку генерується від продажу квитків, 25–30% генерується від послуг харчування, продажу їжі та напоїв, продажу сувенірів та інших витрат відвідувачів. Тематичні парки також генерують 10–20% своїх доходів від ліцензування, спонсорства та зборів від проведення спеціальних заходів. Увесь валовий дохід цих закладів розваг розподілений між основними ринковими конкурентами наступним чином: 49,3% усіх грошових надходжень належить «The Walt Disney Company», 18,2% - «NBC Universal Media LLC», 7,4% - «Seaworld Parks & Entertainment», по 6,4% мають

«Cedar Fair LP» та «Six Flags Entertainment Corporation». А улюблена справа багатьох відвідувачів парків – провести час з родиною або друзями (Додаток Г) [33].

Асоціація тематичних розваг («TEA») спільно з Асоціацією економічних досліджень («ERA») щорічно оприлюднює рейтинг найбільш відвідуваних тематичних парків світу, серед яких 19 закладів знаходяться на території США. За 2018 р. 19 найбільших парків США відвідали 142 млн туристів (Додаток Б). Незмінне лідируюче місце займає «Magic Kingdom», лише у 2018 р. його відвідало більше ніж 20,8 млн. туристів, це дало йому змогу стати найпопулярнішим парком розваг у світі. До трійки лідерів також входять «Disneyland Park» та «Disney`s Animal Kingdom» з 18,6 та 13,7 млн. відвідувачів відповідно. Найбільшу динаміку приросту відвідувачів має парк у Каліфорнії «Universal Studios Hollywood» у 2007-2018pp. частка відвідувачів збільшилася на рекордні 94,6%, а найбільш від'ємний показник характерний для «Seaworld Orlando» у період 2007 -2018 pp. кількість його відвідувачів зменшилася аж на 20,7% (Додаток Е) [31].

Високий ступінь консолідації, переважання транснаціональних компаній і великих гравців є також особливістю розвитку американського ринку тематичних парків розваг. Одночасно з консолідацією американських тематичних парків відбувається процес їх диверсифікації. Так, наприклад, парки-гіганти по типу «Disneyland» здатні ефективно поєднувати розваги зі спортом, технологіями, культурою та відпочинком. У США їх називають «парки-курорти». Такі парки є туристично-рекреаційними комплексами, що формують власні туристичні потоки. Вони проектуються з розрахунком на міжнародних туристів і на тривалий час їх перебування. «Парки-курорти» розміщуються переважно в південних штатах з великим рекреаційно-ресурсним потенціалом і розвиненою інфраструктурою (штати Флорида, Каліфорнія, Техас). Перетворення звичайних тематичних парків у туристичні дестинації є сучасною тенденцією в парковій справі США та однією з головних його особливостей.

Ще однією з головних рис тематичних парків Північної Америки, зокрема США, полягає у неймовірній популярності, насамперед, серед самих американців, особливо для сімейного відпочинку. До причин, що пояснюють цей феномен, відносяться серед іншого особливості американського менталітету. Індивідуалізм разом з протестантизмом накладає відбиток і на культуру відпочинку американців, і на ставлення до нього, і на переваги у виборі напрямку подорожей. Відомо, що середньостатистичний американець проводить у відпустці лише 10 днів на рік, а бізнесмени відпочивають навіть менше, ніж їх працівники, – в середньому шість робочих днів у році. Це набагато нижче аналогічних показників для індустріально розвинених країн світу. Нетривалу відпустку багато американців намагаються використовувати максимально ефективно, купуючи тижневий тур в мультипарковий комплекс-курорт. Соціологічні опитування свідчать, що кожен третій американець надає перевагу проводити літні канікули в тематичних парках [22].

Згідно з соціологічним опитуванням, проведеним у 2016 р. Міжнародною асоціацією розважальних парків і атракціонів («IAAPA») 25% опитаних американців відвідували парки розваг протягом останнього року, причому інші 43% американців вказали на те, що вони планують відвідати парк розваг протягом наступного року. Серед тієї частки, що вже відвідували парки розваг 64% американців, сказали, що були там менше 24 годин, інші 27% залишалися там більше одного дня, 28% опитаних були б зацікавлені працювати у парках розваг. Сектор парків розваг є також один з найбільших роботодавців США, у 2018 р. вона забезпечила роботою більше ніж 700 тис. людей [33].

Що стосується України, на сучасному етапі розвитку зміна пріоритетів у системі культурних цінностей українців зумовлює трансформацію концепції використання їх вільного часу. В умовах вивільнення частини доходів із бюджету на відпочинок, особливої актуальності набуває ринок розваг. З 1990 р. розпочалося його кількісне та якісне зростання, а на початку третього тисячоліття національний сектор розваг набуває інтенсивного розвитку,

з'являються нові формати відпочинку, у тому числі, відвідування тематичних парків розваг.

Згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 «КВЕД» діяльність, яка пов'язана з організацією розваг, виокремлюється в самостійний вид, об'єднуючи мистецтво, спорт, розваги та відпочинок. Тому сучасна індустрія розваг виступає як самостійна, відокремлена ланка економічної системи.

Індустрія розваг є однією з наймолодших сфер культурного сектору національної економіки. Тому її склад і структура точно не визначені, а також відсутні критерії виділення підприємств. У зв'язку з цим ринок парків розваг мало вивчений, тому він потребує глибокого розгляду в науковому і практичному аспектах [3].

Під впливом різних факторів (передусім, економічного та соціально-політичного характеру) кількість розважальних парків в Україні за останні роки постійно зменшується. Згідно з даними Держстату, станом на 2018 р. в Україні функціонує 901 підприємство за класом КВЕД 93.21 «функціонування атракціонів та тематичних парків», що на 17 % менше порівняно з 2015 р., коли спостерігалася найбільша кількість закладів цього типу – 1087 одиниць. Аналізуючи зміни ринку розваг в Україні протягом останніх років, варто зазначити, що процес згортання мережі закладів за класом «функціонування атракціонів та тематичних парків», який розпочався у 2015 р. поступово зменшується та стабілізується з кожним роком, а тому є великі перспективи щодо його розвитку та розширення у майбутньому.

Також слід відзначити те, що загальне число тематичних парків розваг за КВЕД в Україні не відображає повну картину, оскільки багато підприємців не свідомо підходять до трактування своєї діяльності, що призводить до невірного вибору КВЕДів та хибної оцінки картини у цілому. Так, наприклад, кількість парків розваг в Україні майже у 3 рази перевищує загальноамериканський показник, проте, по факту, Україна ще й досі не в змозі повноцінно конкурувати з США у секторі розважальних парків, поступаючись як і за кількістю

відвідувачів, так і за кількістю одержаного прибутку. Це ще раз доводить, що, маючи за меті лише зменшення податкового навантаження на підприємство, більшість українських підприємців нехтують правилами КВЕД, тому сучасна статистична інформація не повним чином відповідає дійсності.

Як свідчать результати дослідження, станом на 2018 р. загальний обсяг реалізованих послуг парками розваг в Україні складає 671584,3 тис. грн., і має тенденції до збільшення, проте слід також і враховувати такий фактор, як інфляція гривні, а ніж насичення ринку розваг послугами тематичних парків. Порівняно з 2015 роком, цей показник збільшився у 2 рази, але все ще залишається дуже низьким відносно фінансових результатів інших галузей господарства України, адже згідно з інформацією про чистий прибуток, яка подається Держстатом, більше ніж 50% розважальних підприємств в Україні працюють нерентабельно, отримуючи більше збитків, аніж прибутків (Додаток К).

Поряд з цим варто відзначити, що для розвитку розважального бізнесу в Україні характерні визначені складності, такі як: плинність персоналу, брак професійних кадрів, технічна невідповідність підприємств, необхідність в отриманні величезної кількості погоджень та дозвільної документації, залежність від інфляції і кон'юнктури ринку. Брак кадрів, небажання роботодавців вкладати гроші в навчання персоналу стримує розвиток галузі у цілому. Без постійного припливу професіоналів анімації важко оцінювати перспективи. Усі вищезгадані фактори значно вплинули на зменшення кількості зайнятих у парках розваг. Протягом 2013-2015 рр. кількість працівників зменшилася майже у 2 рази і складала 1972 кадри (Додаток З) [5].

2.2. Туристично – ресурсна база та географія

З 1990-х років. паркова справа в регіоні розвивається досить динамічно. Сьогодні на території США успішно функціонує 380 тематичних парків розваг та 827 американських гірок. Середній показник забезпеченості населення атракціонами складає 2,55 американських гірки на 1 млн. осіб, а середня густина

розміщення – 0,22 атракціони на кожні 1000 миль². Повністю відсутні парки розваг у штаті Аляска та Гаваї (дод. Е) [34].

На основі статистичних даних консалтингової компанії «АЕСОМ» було виділено 4 регіони з найбільшою концентрацією парків-гігантів міжнародного рівня (дод. Д). Провідне місце серед усіх займає штат Флорида, тут функціонують 8 потужних парків розваг міжнародного рівня, сукупна відвідуваність яких за 2018 р. склала 87,5 млн. туристів, друге місце – штат Каліфорнія, де зосереджено вже 6 міжнародних парків, і за 2018 р. прийняли 49,1 млн. туристів, які утворюють мультипаркові курорти. Третє місце (по 2 парки розваг у кожному) за кількістю відвідувачів розділять регіон Середній Заходу та Північний Схід з 10,3 та 6,8 млн. туристів відповідно.

Панівне становище за кількість тематичних парків, які безпосередньо орієнтовані на місцевих жителів займають такі штати, як Флорида (24), Каліфорнія (38), Техас (21), Нью-Йорк (31), Нью-Джерсі (19) та Пенсильванія (18) [43]. (Додаток Д) [31]. На таку просторову організацію розважальних парків вплинуло декілька факторів:

- високий рівень соціально-економічного розвитку населення цих регіонів;
- вигідне розташування відносно важливих та найбільших транспортних вузлів США;
- сприятливі природно-кліматичні умови;
- наявність розвиненої матеріально-технічної бази, туристичної інфраструктури;
- високий ступінь туристичної атрактивності середовища у зазначених штатах.

Характеристика 19 тематичних парків-гігантів міжнародного рівня у США зазначена у додатку Б наукової роботи.

В Україні загальна кількість підприємств – 901 (станом на 2018 р., дані Держстату), серед них найбільша кількість парків розваг та атракціонів

розташована у Дніпропетровській (90), Одеській (115) областях та м. Києві (131) (Додаток Л) [5].

Ринок тематичних парків знаходиться на стадії розвитку, і поки що не існує практично жодного тематичного парку, який би відповідав світовому рівню. Більшість нині функціонуючих парків розваг – це реконструйовані та добудовані парки культури та відпочинку, що лишилися з радянських часів.

Наприклад, Центральний парк розваг у Харкові в 2012 р. було повністю оновлено. Зараз парк поділено на тематичні зони: «Дитячий парк», «Екстрим-парк», «Сімейно-розважальна зона», «Французький парк», «Ретро-парк», «Середньовічна площа», «Спортивні майданчики». В парку щодня проходять безкоштовні розважальні програми для дітей, лялькові вистави, ретро-вечори, проводяться екскурсії. Парк отримав престижну міжнародну премію «Golden Pony Awards-2013» за сучасну концепцію і тематичне оформлення [30].

Ще одним прикладом невеликого тематичного парку є парк мініатюр, який знаходиться на березі Дніпра у Києві. Парк відкрився 23 червня 2006 р. Площа мініатюрного міста 1,8 га. Спочатку парк мав назву «Київ в мініатюрі», в ньому було представлено 50 моделей – візитних карток Києва: Хрещатик з Майданом Незалежності, Андріївська церква, Володимирський собор, комплекс Софія Київська, Михайлівський Золотоверхий монастир, Будинок з Химерами, Києво-Печерська Лавра, Золоті ворота, монумент «Батьківщина-мати» та багато іншого. З 2010 р. колекція музею поповнилася макетами палаців Криму, замками Західної України, фортецями Поділля, іншими красивими пам'ятками, тому парк став називатися «Україна в мініатюрі», де представлено 48 макетів найбільш відомих пам'яток архітектури України.

Останнім часом через велику вартість та наявність незначної кількості невикористаної землі в центрі міст, а також з метою функціонувати цілий рік, парки стали розташовувати в торговельно-розважальних центрах (криті парки). Яскравим прикладом, є тематичний парк «Галактика», побудований ТРЦ «Лавина» у Києві у 2016 р., який здобув статус найбільшого критого парку розваг України (площа 23 тис. м²).

У 2014 р. на узбережжі Чорного моря в Одесі був збудований розважальний парк «Аркадія Сіті». Це місце отримала звання головної туристичної дестинації міста, куди щорічно приїжджають десятки тисяч відпочиваючих з усієї України та Європи [22, с. 46-47].

Єдиним прикладом сучасного тематичного парку в Україні, який міг би відповідати світовому рівню, можна вважати туристичний центр «Парк Київська Русь», розташований в селі Копачів Обухівського району (34 кілометри від Києва). Колектив «Парку Київська Русь» спільно з провідними фахівцями в галузі історії, архітектури, етнографії та культурології з різних країн відтворюють архітектурний вигляд середньовічного міста – дитинця Київського Кремля V-XIII століть. З урахуванням знань та досягнень сучасної науки відтворюється його архітектурний образ, а також атмосфера Київської Русі. Проект здійснюється в історичному місці, згаданому в літописах, яке максимально відповідає ландшафту і повторює рослинність Києва тисячолітньої давнини. Тут діють експозиції облогової техніки, історичних костюмів і обладунків V-XIII століть, музичних інструментів, музей середньовічного суднобудування. Гордістю Парку є перший живий музей коней історичних порід. «Парк Київська Русь» пропонує безліч розваг для гостей: оригінальні театралізовані вистави, виступи кінно-трюкового театру, а також концерти кращих музичних колективів, які виконують середньовічну і етнічну музику. Щорічно в Парку проходять міжнародні культурно-історичні фестивалі і чемпіонати з давніх видів спорту [18].

Останнім часом переважна більшість тематичних парків в Україні тяжіють до міст-мільйонників, найчастіше розташовуються саме у торговельно-розважальних центрах, з метою підібратися ближче до споживача та функціонувати цілий рік, проте якість послуг, які вони надають, залишає бажати кращого.

Як специфічна форма організації тематичного парку в Україні поширені аквапарки. Вони займають одне з перших місць за кількістю відвідувань у розрахунку на квадратний метр робочої площі. Сьогодні в Україні існує 25

досить успішних та популярних аквапарків. Старт розвитку аквабізнесу було започатковано на південному березі Криму, де є сприятливі кліматичні умови, а також значні туристичні потоки. У Криму в 2001 р., в Симеїзі почав свою роботу аквапарк «Голубой залив». Актуальність водних розважальних послуг після появи першого аквапарку стала очевидною, що підштовхнуло інвесторів вкладати гроші в розбудову ідентичних розважальних комплексів. Так, у 2002 р. під Одесою у селищі Чабанка відкрився перший критий аквапарк на території СНД «Посейдон». У 2003 р. був побудований та зданий у експлуатацію аквапарк в м. Судак, відвідуваність якого в літній період більше 250 тис. чоловік. У кінці 2003 р., в м. Харків на базі басейну був запущений критий міні-аквапарк «Волна». У травні 2004 р. в м. Алушті відкрився аквапарк «Миндальная роца».

На півдні України, зокрема найбільша кількість відкритих аквапарків у АР Крим, Одеській, Миколаївській, Херсонській, Запорізькій областях. Криті аквапарки поширені в західній Україні, а саме у Львівській, Івано-Франківській, Тернопільській, Хмельницькій областях та на сході – Дніпропетровська, Донецька, Харківська області [22].

2.3. Проблеми та перспективи розвитку

Робота тематичних парків як дозвіллевих центрів вимагає подальшого вивчення та об'єктивного аналізу. Адже парки США, крім багатого позитивного досвіду, мають і свої недоліки, до яких можна віднести: непристосованість рекреаційних зон для людей з обмеженими можливостями; низьку кваліфікацію персоналу; відсутність дозвіллевих програм для соціально незахищених верств населення; загострення проблем охорони навколишнього середовища (руйнація ґрунту, засмічення лісів, зростання кількості пожеж) та не дотримання принципів сталого розвитку; перевантаження та виснаження місцевих ресурсів тощо [21]. Однією з найголовніших суспільних загроз є культурний імперіалізм США за рахунок численних парків атракціонів, які в умовах інтенсивної глобалізації просто уніфікують усі культури народів світу, тим самим втрачається регіональна автентичність. Також такі місця характеризуються високою

пропускною здатністю людей, і є потенційним місцем для організації нового терористичного акту, наслідки якого можуть бути непередбачувані. Важливим та актуальним питанням також залишається високий рівень травматизму атракціонів. Не можна не сказати й про те, що активний розвиток дозвілєвої індустрії негативно позначився на житті національних меншин (наприклад, в США майже всі індійські резервації розташовані на дикій місцевості у штатах Аризона, Нью-Мексико, Монтана, Південна Дакота, відкрито для масового відвідування). Інтенсивне використання індійських територій з туристичною метою розпочалося ще у 60-і роки ХХ ст., проте розвиток туризму на землях індіців не зняв, а навіть загострив проблему дискримінації [25].

На тлі бурхливого розвитку світового туризму виникає питання про роль України на світовому ринку розважальних послуг. Слід зазначити, що об'єктивно вона має всі передумови для інтенсивного розвитку мережі парково-розважальних закладів: особливості географічного положення та рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного й рекреаційного потенціалів [6].

В Україні досвід організації тематичних розважальних парків надзвичайно малий, індустрія розваг представлена так званими «парками культури та відпочинку», пересувними «лунапарками» та аквапарками. Тематичних парків, на зразок «Disneyland» на теренах України ще не побудовано. Можна сказати, що ринок тематичних парків знаходиться на стадії розвитку, адже наявна туристична інфраструктура не задовольняє ні вітчизняних, ні іноземних туристів, а якість запропонованих атракціонів робить такі заклади розваг не конкурентоспроможними. Беручи до уваги той факт, що у прогнозах експертів ВТО серед найпопулярніших видів туризму вказується розважальний туризм, проблематика створення тематичних парків в Україні нині є актуальною [22].

Соціально-економічний розвиток територій шляхом створення різноманітних тематичних парків є одним із пріоритетних напрямків рекреаційно-розважальної політики багатьох держав світу. Тематичні парки

розвиваються як поліфункціональні заклади дозвілля, вони забезпечують реалізацію дозвілево-розважальної програми значної кількості туристів, а також часто виступають основною складовою туристичних програм. Можна з впевненістю стверджувати, що функціонування тематичних парків є економічно вигідним для країни, адже приносить значні прибутки, а як результат – податкові надходження. Крім цього, залучаючи усіх охочих до пізнання, творчості, спорту та розваг, тематичні парки здатні суттєво покращити не тільки фізичне, а й моральне здоров'я суспільства. Відкриття тематичних парків в Україні вирішить проблему дозвілля молодих людей у державі, а також перешкоджатиме поширенню таких негативних соціальних явищ як злочинність, алкоголізм, наркоманія тощо. Разом з тим, можна визначити коло проблем, які перешкоджають їхньому створенню на території України.

Основні причини низького рівня розвитку тематичних парків розваг в Україні:

- значна капіталоємності цих проектів;
- низький рівень довіри зарубіжних інвесторів через нестабільне фінансове становище країни;
- відсутності досвіду реалізації та управління подібними проектами у місцевих девелоперів;
- низька зацікавленість міжнародних операторів туризму та розваг українським ринком;
- невисокий середній дохід українця, його низька мобільність, недостатня місткість споживчого ринку паркових розваг;
- недосконалість законодавчої бази;
- обмеженість асортименту запропонованих послуг;
- слабка інформаційна політика;
- військові дії тощо.

Усі ці вищезгадані фактори перешкоджають будівництву в нашій країні великих тематичних парків типу «Діснейленду» [28]. В Україні представляється

економічно доцільним створення невеликих тематичних парків поблизу великих регіональних центрів на високоурбанізованих територіях.

Завданням наукових досліджень має стати подальше вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду організації та діяльності тематичних парків, впровадження його у вітчизняну практику відповідно до економічних, політичних, національних, етнічних та інших умов; налагодження взаємодії між спеціалістами сфери дозвілля та органів державної влади. Для визначення перспектив розвитку тематичних парків необхідне проведення міждисциплінарних досліджень з урахуванням економічних, соціологічних, культурологічних, філософських, психологічних та педагогічних аспектів.

В Україні поступово відбувається процес формування нормативно-технічної бази з питань, пов'язаних з утриманням, експлуатацією атракціонів. Розроблено та видано ряд документів: «Положення про технічне утримання та безпечну експлуатацію паркових атракціонів» (1988 р), «Правила будови і безпечної експлуатації атракціонної техніки» (2006 р.) та ін. З 1993 р. здійснює діяльність виробничо-технічний центр «Атракціон» (м. Кременчук), який займається ремонтом, оновленням та технічною експертизою атракціонної техніки в Україні. Проте, як свідчить вітчизняний досвід, в парках України повільно йде процес оновлення атракціонного потенціалу [22].

Популярним та перспективним в Україні на сьогоднішній день є створення аквапарків, як специфічної форми тематичного парку, причому попит на них постійно зростає. Вони є привабливим об'єктом для інвестицій. Дослідження Асоціації аквапарків України показали, що будівництво аквапарків обходиться інвесторам у середньому від 300 – 350 дол. за 1 м², якщо йдеться про відкриті аквапарки, і в 1100 – 1200 дол. за 1 м², при зведенні критих парків. Тобто, в середньому, для будівництва відкритого аквапарку площею в 1 га потрібно близько 3,5 млн. дол. або 6 млн. дол. для будівництва аквапарку під дахом площею 5 тис. м². Кінцеву вартість може значно збільшити купівля дорогого водного атракціону або ландшафтний дизайн. Водночас збільшиться і конкурентоздатність об'єкта. Такі інвестиції повертаються через кілька сезонів,

адже попит на аквапарки в Україні зростає. У будь-якому місті з населенням понад 300 тис. осіб розважальний комплекс типу аквапарк буде рентабельним і окупиться за кілька років, вважають учасники ринку: за 3 – 4 сезони – відкриті аквапарки, 4 – 5 років – криті [28].

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ США У СТВОРЕННІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

3.1. Напрями імплементації американського досвіду в Україні щодо парків розваг

Тематичний туризм – одна з найбільш прогресивних галузей у світовій індустрії туризму, яка сьогодні вже не поступається традиційним галузям і обіймає лише у США ринок «вагою» у 22 млрд. доларів щорічно. Стосовно ж прибутковості тематичних парків найбільш красномовним може бути наступний факт – перший тематичний парк розваг «Діснейленд» (Каліфорнія, США) залучає більше туристів, ніж Єгипет, Марокко, Туніс, Ізраїль разом узяті.

Беручи до уваги той факт, що у прогнозах експертів ВТО серед найпопулярніших видів туризму вказується розважальний туризм, проблематика створення тематичних парків в Україні на сьогоднішній день є актуальною. Відкриття тематичних парків вирішить проблему дозвілля місцевих жителів, сприятиме всебічному соціально-економічному розвитку територій, зміцненню туристичного потенціалу України, а також розвитку внутрішнього та в'їзного туризму [28].

На прикладі американської практики можливо виділити такі сучасні напрями для імплементації тематичного парку в Україні:

1. Будівництво поліфункціональних закладів дозвілля. Окрім розваг, паркові комплекси повинні пропонувати широкий асортимент послуг, і водночас реалізовувати просвітницьку, рекреаційну, соціальну, виховну, культурну, екологічну, спортивну функції;

2. Створення парків на рекультивованих територіях. Територіальних резервів для створення нових парків в містах вкрай мало. Тому рекультивация, тобто відновлення порушених територій, є одним із способів збільшення площі парків в містах. Сучасна будівельна техніка дозволяє переміщати великі обсяги ґрунту, створювати штучний рельєф, водні об'єкти із заданими властивостями. Тенденція створення парків на місці колишніх звалищ, знесеної виробничої та

складської забудови набуває все більшого поширення, особливо в великих містах, де найбільш гостро відчувається дефіцит територіальних ресурсів;

3. Застосування діснеївської моделі паркового дозвілля, що передбачає високий естетичний рівень паркового середовища, кваліфікований персонал і відповідну якість роботи, єдність усіх елементів паркової території (природи, споруд, екскурсійних стежок, тематичних зон, дизайну, торговельних центрів) та їх підпорядкованість одній меті, організацію дозвілля сім'ї, а не лише окремих її членів, суворе дотримання правил поведінки в парку, поєднання різних видів і форм діяльності, постійні технічні вдосконалення, оновлення тематичних заходів і вистав;

4. Запровадження принципів сталого розвитку у діяльності паркових закладів. Що полягає у раціональному плануванні паркової території, оптимальному використанні обмежених ресурсів та застосуванні природо-, енерго- і матеріалозберігаючих технологій, адаптація атракціонів до людей з обмеженими можливостями, розробка та організація еколого-освітніх програм для молоді, особливо дітей, спрямованих на розвиток особистості, екологічного виховання і свідомості, дбайливого ставлення до навколишнього середовища;

5. Співпраця розважальних парків розваг з волонтерськими центрами, наприклад, допомога у облаштування тематичних зон. Мотивація волонтерів не зводиться лише до альтруїстичного — «бути корисним суспільству». Люди різного віку та професій беруть активну участь у волонтерській діяльності з різних причин: щоб задовольнити свої потреби (професійні, культурні, просвітні), поспілкуватися з однодумцями, прилучитися до суспільно корисної діяльності, активно відпочити тощо;

6. Своєчасне врахування бажань і потреб відвідувачів і їх якісне задоволення. Соціологічні служби парків систематично вивчають запити відвідувачів, їх бажання та потреби. Це дає змогу вдосконалити систему управління парками, підвищити кваліфікацію аніматорів, поглибити просвітницько-розважальну роботу, забезпечити відвідувачам належний відпочинок. А також, на підставі соціологічних досліджень формуються вимоги

до плану роботи та організації паркових заходів, розробляються методи та прийоми роботи з дітьми, організації сімейного відпочинку, обслуговування осіб похилого віку [17];

7. Розвиток техно-парків. Ці інноваційні центри розваг дозволяють за допомогою найсучаснішої електронної техніки зануритись у минуле чи майбутнє, у космос чи під землю, у найпотаємніші глибини світового океану чи в не менш привабливий світ внутрішніх органів людського організму. У парку практикуються різноманітні засоби розваг, що базуються на використанні найсучасніших зразків атракціонної техніки: «адреналінових» печер, тунелів, гір, водоспадів, фантастичних атракціонів, спеціальних механізмів, що змушують рухатись весь цей анімаційний світ;

8. Розвиток шоу-парків. Великий інтерес туристів викликають анімаційні за своєю сутністю шоу-парки, тематичною основою в яких можуть бути історичні події, куль тура і побут етносів, кінопригоди тощо. «Ініціатором» створення таких парків був Голлівуд. Саме в надрах найвідомішої кінофабрики світу на студії «Universal Studios» був створений перший кінопарк. Тут відвідувачі можуть стати споглядальниками і учасниками різноманітних сцен з найвідоміших голлівудських фільмів: «Індіана Джонс», «Щелепи», «Термінатор», «Парк юрського періоду».

9. Створення вітчизняних організацій, пріоритетними завданнями якої є вивчення паркових проблем, організація профільних з'їздів та конференцій, промоція закладів розважальної спрямованості. Наприклад, у США було створено Національну асоціацію парків і рекреації, Інститут управління у сфері дозвілля та розваг, Федеральна служба тематичних парків, виконують сертифікацію та стандартизацію закладів, значну інформаційну, методичну та наукову роботу з питань дозвілля, видають свої журнали, утримують центри підвищення кваліфікації спеціалістів, співпрацюють із рекреаційними та розважальними закладами різних країн світу.

10. Організація послуг з розміщення та харчування. Важливим процесом в тематичних парках є організація харчування та створення мереж закладів

ресторанного господарства, адже зазвичай відвідувачі проводять там цілий день. У ресторанах при парках забезпечується високий рівень комфортності з урахуванням тематики парку за рахунок створення відповідного інтер'єру, обладнання зручними і незвичайними меблями, високоякісного обслуговування і створенням особливої атмосфери у закладі. Тут відвідувачі можуть замовляти організацію обслуговування урочистих і офіційних прийомів, конференцій, сімейних подій, свят і т.д. Поширеними є гриль-бари та експрес-бари, які розміщують поблизу місць найбільшого скупчення людей. Важливою складовою тематичних парків є готельне господарство, від якого теж залежить кількість відвідувачів. При парках зазвичай функціонують різні типи готельних закладів: сімейні, тематичні, туристсько-екскурсійні та курортні готелі, авто- та мотокемпінги, курортні мотелі, хостели та ін.

ВИСНОВКИ

Отже, тематичні парки розваг - це комплексні рекреаційні підприємства, які задовольняють розважально-пізнавальні потреби населення під час відпочинку, і є невід'ємною складовою туристичної індустрії. Окрім атракціонів, багато з яких є втіленням технічних досягнень людства, тематичні парки пропонують своїм відвідувачам інтерактивні ігри, вистави, концерти, конкурси, шоу-програми, що відбуваються на окремо визначеній території.

Необхідним чинником їх функціонування є використання сучасних інноваційних технологій - комп'ютерних систем, лазерних і світлових установок, анімаційних декорацій, цифрових проєкцій та ін., що дозволяють створювати різноманітні світлозвуківі і оптичні ефекти та створювати особливу атмосферу свята. Основна мета діяльності таких парків - створення сприятливих умов для активного і веселого відпочинку відвідувачів різних вікових та соціальних категорій.

Віртуальний світ розважальних парків найбільш колоритно представлений у США, цю країну по праву називають «законодавцем моди» для інших регіонів. Адже за рівнем інновацій та унікальністю атракціонів, капіталомісткістю, пропускнуою здатністю, величиною доходів, різноманітністю тематик і програм перебування відвідувачів парки розваг США випереджає будь-яку іншу країну світу.

На відміну від США, в Україні досвід організації тематичних розважальних парків надзвичайно малий, індустрія розваг представлена так званими «парками культури і відпочинку», пересувними «лунапарками» та аквапарками.

Створення тематичних парків на теренах України є актуальним та перспективним, оскільки наша держава має усі необхідні умови та ресурси для «процвітання» такого напрямку. Функціонування тематичного парку міжнародного зразка сприятиме збільшенню туристичних потоків, податкових надходжень, розвитку внутрішнього та в'їзного туризму, створення позитивного туристичного іміджу України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова А. Ю. Тематичні парки світу: навчальний посібник / А. Ю. Александрова, О. Н. Седінкіна. — М.: КНОРУС, 2011. — 208 с.
2. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Дозвіллезнавство Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 208 с.
3. Гнідіна В. Особливості та тенденції розвитку індустрії розваг в Україні / В. Гнідіна, О. В. Захарова. // X Всеукраїнська студентська науково -технічна конференція "Природничі та гуманітарні науки, актуальні питання". – 2017. – №10. – С. 37–38.
4. Головка О.М. Організація готельного господарства: Навч. посібник / Головка О.М., Кампов Н.С., Махлинець С.С., Симочко Г.В. //За ред. О.М. Головка. - К.: Кондор, 2011. - 410 с.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Задиляк А.С. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку туризму». - Частина II. Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2015. - 145 с. - С.35-37.
7. История Диснейленда [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <https://tourist-area.com/istoriya-turizma/istoriya-disneylenda>.
8. История парков развлечений [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <https://tourist-area.com/istoriya-turizma/istoriya-parkov-razvlecheniy>.
9. Индустрия разваг [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://leksika.com.ua/10440722/turizm/industriya_rozvag.
- 10.Калініна Л. А. Индустрия дозвілля як складова сфери туризму / Л. А. Калініна. // Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», – 2015. – №3. – С. 173–176.
- 11.Квартальнов В.А. Туризм: Учебник. -М.: Финансы и статистика, 2003. -320 с.
- 12.Коваль П.Ф., Алешугіна Н.О., Андрєєва Г.П. Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №6 (108). – С. 78-84.
- 13.Лейман А. С. Функціональна спеціалізація тематичних парків світу / А. С. Лейман, Н. Г. Мироненко. // Теорія мистецтва. – 2015. – №3. – С. 24 – 27.
- 14.Лекція 2 Основні поняття, терміни та категорії географії туризму [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://lecture.in.ua/leksiya-2-osnovni-ponyattya-termini-ta.html>.
- 15.Магічний світ Діснейленду: як потрапити в дитинство [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://24tv.ua/lifestyle/svit-disneylendu-yak-potrapiti-v-ditinstvo-n817860>.

- 16.Мачинська Н. І. Організація позаласної дозвіллевої діяльності старшокласників як психолого-педагогічна проблема / Н. І. Мачинська. // Серія: педагогічні науки. – 2012. – №103. – С. 190 – 199.
- 17.Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. Затверджено МОН / Мальська М.П., Антонюк Н.В. — К., 2008. — 661 с.
- 18.Офіційний сайт «Парку Київська Русь» [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.parkkyivrus.com>.
- 19.Перспективи використання об'єктів індустрії розваг для розвитку туризму [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/statti_ukr/miho4.htm.
- 20.Петрова І. В. Сутність та особливості становлення індустрії дозвілля / І. В. Петрова. // Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. – 2009. – №2. – С. 87–92.
- 21.Робота парку як дозвіллевого центру [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://e-pidruchniki.com/content/500_22Robota_parku_yak_dozvillevogo_centry.html.
- 22.Рудницька К. В. Географічний аналіз тематичних парків у світі та в Україні та перспективи їх створення у Кривому Розі / К. В. Рудницька, В. О. Шипунова. – Кривий Ріг, 2018. – 115 с.
- 23.Савчук Л. Суть, групування та перспективи розвитку тематичних парків світу / Л. Савчук. // Вісник львівського університету. – 2013. – №43. – С. 82–91.
- 24.Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму [Текст]: Навч. посіб. / І.В.Смаль. – Ніжин: В-во НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004. – 264 с. 122
- 25.Смочко Н. М. Тематичні парки як поліфункціональні заклади дозвіллевого комплексу рекреаційної системи / Н. М. Смочко, Т. Кук // Міжнародний та національний досвід суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 17 жовтня 2018 року) / гол. ред. Т.Д. Щербан. - Мукачево : РВВ МДУ, 2018. - С. 76-80
- 26.СНиП 2.07.01-89* «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. — М., 2011.
- 27.Тематические парки мира как объекты туризма [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://studwood.ru/1093934/turizm/industriya_tematicheskikh_parkov_mire. 12
- 28.Теодорович Л. В. Тематичні парки: практичні аспекти доцільності створення в Україні / Л. в. Теодорович. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. – 2016. – №4.

29. Трошкіна О. А. Класифікація тематичних парків / О. А. Трошкіна, В. В. Калашнікова. // Проблеми розвитку міського середовища. – 2013. – №9. – С. 196 – 201.
30. Ю. Д. Перспективи розвитку тематичних парків в Україні / Ю. Д. Більшість нині функціонуючих парків розваг – це реконструйовані та добудовані парки культури та відпочинку, що лишилися з радянських часів. // Актуальні питання економічних наук. – 2014. – С. 11-15.
31. AECOM's Theme Index and Museum Index Reports (2010 - 2018) [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.aecom.com/theme-index/>.
32. Amusement and Theme Parks - Statistics & Facts [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/topics/2805/amusement-and-theme-parks/>.
33. Amusement Parks Industry in the US [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: www.ibisworld.com/industry-trends/market-research-reports/arts-entertainment-recreation/amusement-parks.html.
34. Roller Coaster DataBase [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://rcdb.com/>.
35. Theme Parks and Attractions. The Hong Kong Polytechnic University. John Ap, Ph.D. School of Hotel & Tourism Management. The Hong Kong Polytechnic University. Project Co-ordinator, 2009. — 78.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А.1

Класифікаційні ознаки засобів дозвілля [2]

Ознаки	Типи засобів дозвілля
<i>За віковою ознакою</i>	<ul style="list-style-type: none"> • для молоді • для дорослих • для осіб «третього віку»
<i>За територіальною ознакою</i>	<ul style="list-style-type: none"> • міські • приміські
<i>За функцією</i>	<ul style="list-style-type: none"> • розважальні • культурно-просвітницькі • спортивні • оздоровчі
<i>За доступністю</i>	<ul style="list-style-type: none"> • загальнодоступні • доступні для середнього класу • елітні
<i>За терміном дії</i>	<ul style="list-style-type: none"> • постійні • тимчасові
<i>За формою власності</i>	<ul style="list-style-type: none"> • приватні • державні
<i>За вартістю</i>	<ul style="list-style-type: none"> • платні • безкоштовні
<i>За рівнем сервісу</i>	<p>Визначається відповідно до:</p> <ul style="list-style-type: none"> • якості інженерно-технічного оснащення • рівня обслуговування та набору основних і додаткових послуг
<i>За розміщенням по відношенню до інших закладів даної сфери</i>	<ul style="list-style-type: none"> • одиничне, групове (на невеликій території розміщено декілька закладів), • комплексне (декілька закладів розміщено під одним дахом -різноманітні розважальні комплекси)
<i>За періодом виникнення</i>	<ul style="list-style-type: none"> • традиційні • новітні

ДОДАТОК Б
Таблиця Б.1

Рейтинг 19 найбільш відвідуваних тематичних парків розваг США у період 2007 -2018 рр. (створено за даними [31])

Місце	Назва	Кількість відвідувачів, млн. ос.												Динаміка, %
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2007
1	« <i>Magic Kingdom</i> »	17 060 000	17 063 000	17 223 000	16 972 000	17 142 000	17 536 000	18 588 000	19 332 000	20 492 000	20 395 000	20 450 000	20 859 000	22,27
2	« <i>Disneyland Park</i> »	14 870 000	14 721 000	15.900000	15 980 000	16 140 000	15 963 000	16 202 000	16 769 000	18 278 000	17 943 000	18 300 000	18 666 000	25,53
3	« <i>Disney`s Animal Kingdom</i> »	9 490 000	9 540 000	9 590 000	9 686 000	9 783 000	9 998 000	10 198 000	10 402 000	10 922 000	10 844 000	12 500 000	13 750 000	44,89
4	« <i>Epcot</i> »	10 930 000	10 935 000	10 990 000	10 825 000	10 825 000	11 063 000	11 229 000	11 454 000	11 798 000	11 712 000	12 200 000	12 444 000	13,85
5	« <i>Disney`s Hollywood Studio</i> »	9 510 000	9 608 000	9 700 000	9 603 000	9 699 000	9 912 000	10 110 000	10 312 000	10 828 000	10 776 000	10 722 000	11 258 000	18,38
6	« <i>Universal Studio Florida</i> »	6 200 000	6 231 000	5 530 000	5 925 000	6 044 000	6 195 000	7 062 000	8 263 000	9 585 000	9 998 000	10 198 000	10 708 000	72,71
7	« <i>Disney California Adventure Park</i> »	5 680 000	5 566 000	6 095 000	6 278 000	6 341 000	7 775 000	8 514 000	8 769 000	9 383 000	9 295 000	9 574 000	9 861 000	73,61
8	« <i>Universal`s Islands of Adventure</i> »	5 430 000	5 297 000	4 627 000	5 949 000	7 674 000	7 981 000	8 141 000	8 141 000	8 792 000	9 362 000	9 549 000	9 788 000	80,26
9	« <i>Universal Studios Hollywood</i> »	4 700 000	4 583 000	4 308 000	5 040 000	5 141 000	5 912 000	6 148 000	6 824 000	7 097 000	8 086 000	9 056 000	9 147 000	94,62
10	« <i>SeaWorld Orlando</i> »	5 800 000	5.926000	5 800 000	5 100 000	5 202 000	5 358 000	5 090 000	4 683 000	4 777 000	4 402 000	3 962 000	4 594 000	-20,79
11	« <i>Busch Gardens Tampa Bay</i> »	4 400 000	4 410 000	4 100 000	4 200 000	4 284 000	4 348 000	4 087 000	4 128 000	4 252 000	4 169 000	3 961 000	4 139 000	-5,93
12	« <i>Knott`s Berry Farm</i> »	3 630 000	3 565 000	3 333 000	3 600 000	3 654 000	3 508 000	3 683 000	3 683 000	3 867 000	4 014 000	4 034 000	4 115 000	13,36
13	« <i>SeaWorld San Diego</i> »	4 260 000	4 147 000	4 200 000	3 800 000	4 296 000	4 444 000	4 311 000	3 394 000	3 528 000	3 528 000	3 100 000	3 723 000	-12,61
14	« <i>Cedar Point</i> »	3 120 000	3 198 000	2 942 000	3 051 000	3 143 000	3 221 000	3 382 000	3 247 000	3 507 000	3 604 000	3 604 000	3 676 000	17,82
15	« <i>Six Flags Magic Mountain</i> »	2 328 000	2 407 000	2 500 000	2 600 000	2 700 000	2 808 000	2 906 000	2 848 000	3 104 000	3 332 000	3 365 000	3 592 000	54,30
16	« <i>Kings Island</i> »	3 050 000	3 126 000	3 000 000	3 112 000	3 143 000	3 206 000	3 206 000	3 238 000	3 335 000	3 384 000	3 469 000	3 486 000	14,30
17	« <i>Six Flags Great Adventure</i> »	2 720 000	2 761 000	2 634 000	2 700 000	2 623 000	2 650 000	2 800 000	2 800 000	3052.000	3 220 000	3 236 000	3 400 000	25,00
18	« <i>Hersheypark</i> »	2 940 000	2 842 000	2 807 000	2 891 000	2 949 000	3 140 000	3 180 000	3 212 000	3 276 000	3 276 000	3 301 000	3 367 000	14,52
19	« <i>Six Flags Great America</i> »	2 078 000	2 114 000	2 312 000	2 448 000	2 587 000	2 600 000	2 595 000	2 610 000	2 780 000	2 950 000	3 039 000	3 107 000	49,52

Таблиця Б.2

Характеристика 19 найбільш відвідуваних тематичних парків розваг США (авторська розробка за даними [31])

Місце	Назва	Розташування (місто, штат)	Рік заснування	Тематика парку	Компанія-власник	Режим роботи	Загальна площа, га	Загальна кількість гірок	Рекламний слоган
1	« <i>Magic Kingdom</i> »	Лейк Буена Віста, Флоріда	1971	Казки та персонажі Діснея	«The Walt Disney Company»	Цілий рік	43	55	«The Most Magical Place on Earth»
2	« <i>Disneyland Park</i> »	Анагайм, Каліфорнія	1955	Казки та персонажі Діснея	«The Walt Disney Company»	Цілий рік	200	40	«The Happiest Place On Earth»
3	« <i>Disney's Animal Kingdom</i> »	Лейк Буена Віста, Флоріда	1998	Природне середовище та охорона тварин	«The Walt Disney Company»	Цілий рік	230	11	«The Happiest Place on Earth»
4	« <i>Epcot</i> »	Лейк Буена Віста, Флоріда	1982	Технологічні інновації та міжнародна культура	«The Walt Disney Company»	Цілий рік	123	29	«The Happiest Place on Earth»
5	« <i>Disney's Hollywood Studio</i> »	Лейк Буена Віста, Флоріда	1989	Мультиплікаційний світ Голівуду	«The Walt Disney Company»	Цілий рік	55	10	«The Happiest Place on Earth»
6	« <i>Universal Studio Florida</i> »	Орландо, Флоріда	1990	Шоу-бізнес та розваги «Universal»	«NBCUniversal»	Цілий рік	43	18	«Vacation Like You Mean I»
7	« <i>Disney California Adventure Park</i> »	Анагайм, Каліфорнія	2001	Шоу-бізнес та Каліфорнія	«The Walt Disney Company»	Цілий рік	29	24	«The Happiest Place on Earth»
8	« <i>Universal's Islands of Adventure</i> »	Орландо, Флоріда	1999	Острови з міфами, легендами, динозаврами, супергероями, персонажами мультфільмів «Universal»	«NBCUniversal»	Цілий рік	44	15	«Vacation Like You Mean It»
9	« <i>Universal Studios Hollywood</i> »	Юніверсаль Сіті, Калфорнія	1964	Шоу-бізнес та розваги «Universal»	«NBCUniversal»	Цілий рік	168	10	«The Entertainment Capital of LA»

Продовження табл. Б.2

10	«SeaWorld Orlando»	Орlando, Флоріда	1973	Охорона водних мешканців та Океанія	«SeaWorld Parks & Entertainment»	Цілий рік	81	13	«Real. Amazing.»
11	«Busch Gardens Tampa Bay»	Тампа, Флоріда	1959	Природа Африки	«SeaWorld Entertainment»	Цілий рік	148	20	«Born for Busch Gardens»
12	«Knott's Berry Farm»	Лейк Буена Віста, Флоріда	1920	Місто-привид	«Cedar Fair Entertainment Company»	Цілий рік	65	40	«America's 1st Theme Park, California's Best Theme Park»
13	«SeaWorld San Diego»	Сан-Дієго, Каліфорнія	1964	Дослідження та пригоди у океані	«City of San Diego»	Цілий рік	76	15	«See It Here. Save It There»
14	«Cedar Point»	Сандаскі, Огайо	1870	Столиця американських гірок	«Cedar Fair Entertainment Company»	Травень - жовтень	147	71	"Roller Coaster Capital of the World" "Ride On" "America's Rockin Roller Coast" "A Place Like No Other"
15	«Six Flags Magic Mountain»	Валенсія, Санта Кларіта, Каліфорнія	1971	Магічні гори	«Six Flags»	Цілий рік	106	43	«Thrill Capital of the World The Xtreme Park Go Big! Go Six Flags Magic Mountain!»
16	«Kings Island»	Мейсон, Огайо	1972	Казкове королівство	«Cedar Fair»	Березень – листопад, Різдво	147	48	«It's Amazing in here»
17	«Six Flags Great Adventure»	Джексон Тауншип, Нью Джерсі	1974	Великі пригоди та дика природа Сафарі	«Six Flags»	Цілий рік	210	56	«Go Big! Go Six Flags!»
18	«Hersheypark»	Герші, Пенсильванія	1906	Шоколадна спадщина міста Герші, штат Пенсильванія	«Hershey Entertainment and Resorts Company»	Великдень, травень – вересень, Геловін, Різдво	49	76	«Hersheypark Happy»
19	«Six Flags Great America»	Герні, Іллінойс	1976	Культурне надбання Америки	«Six Flags»	Цілий рік	123	53	«Go Big! Go Six Flags!»

ДОДАТОК В

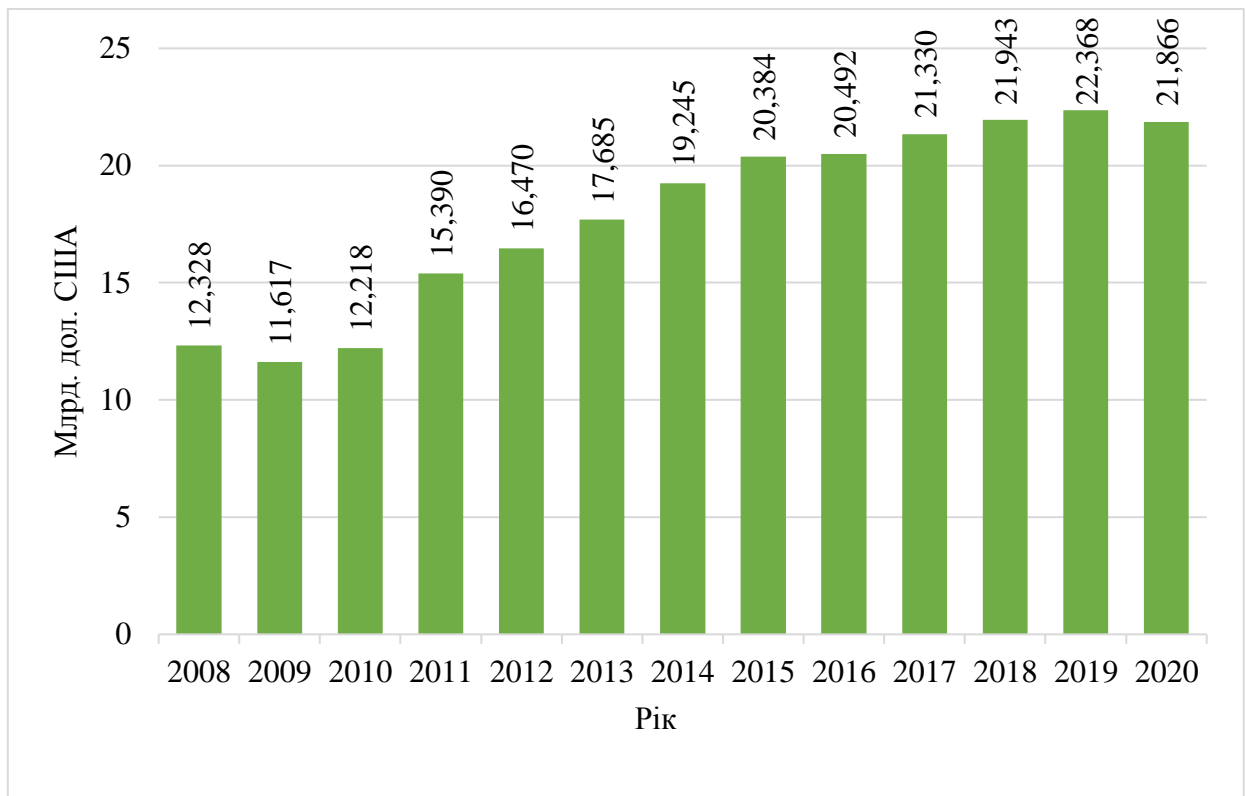

Рис. В. 1. Динаміка доходу розважальних парків США, 2008 - 2020 рр.
**на період 2019 – 2020 рр. значення доходів є прогнозними*
(авторська розробка за [32])

ДОДАТОК Г

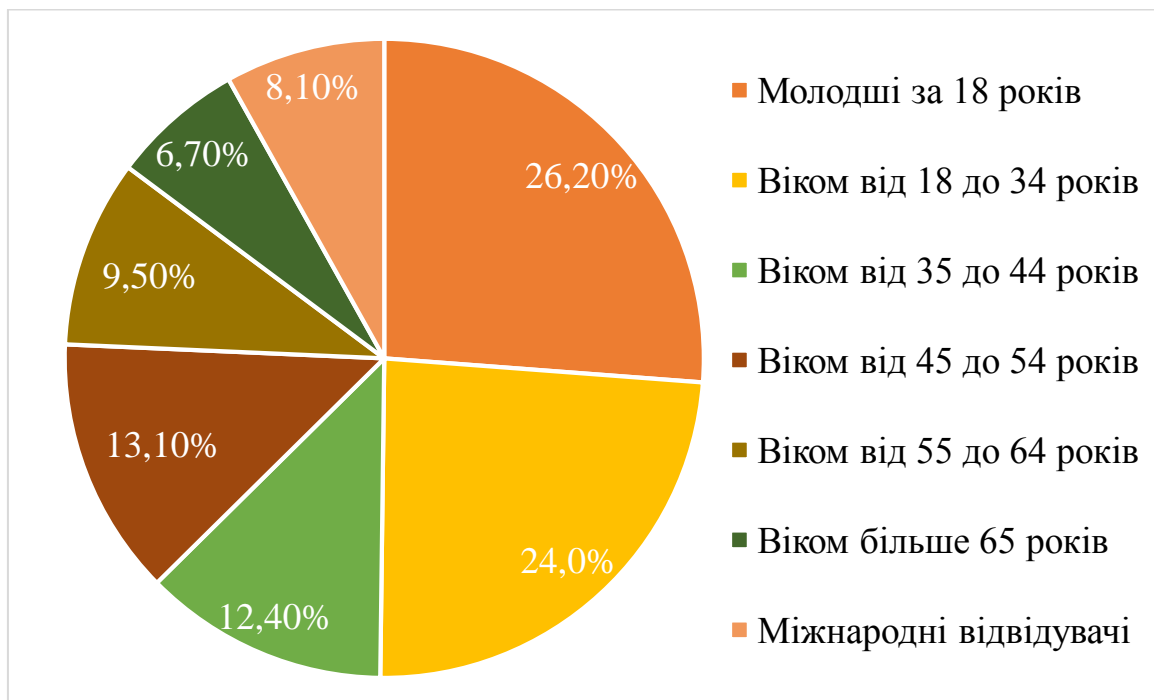

Рис. Г.1 Віковий розподіл відвідувачів парків розваг США, 2018 р.
(авторська розробка за [33])

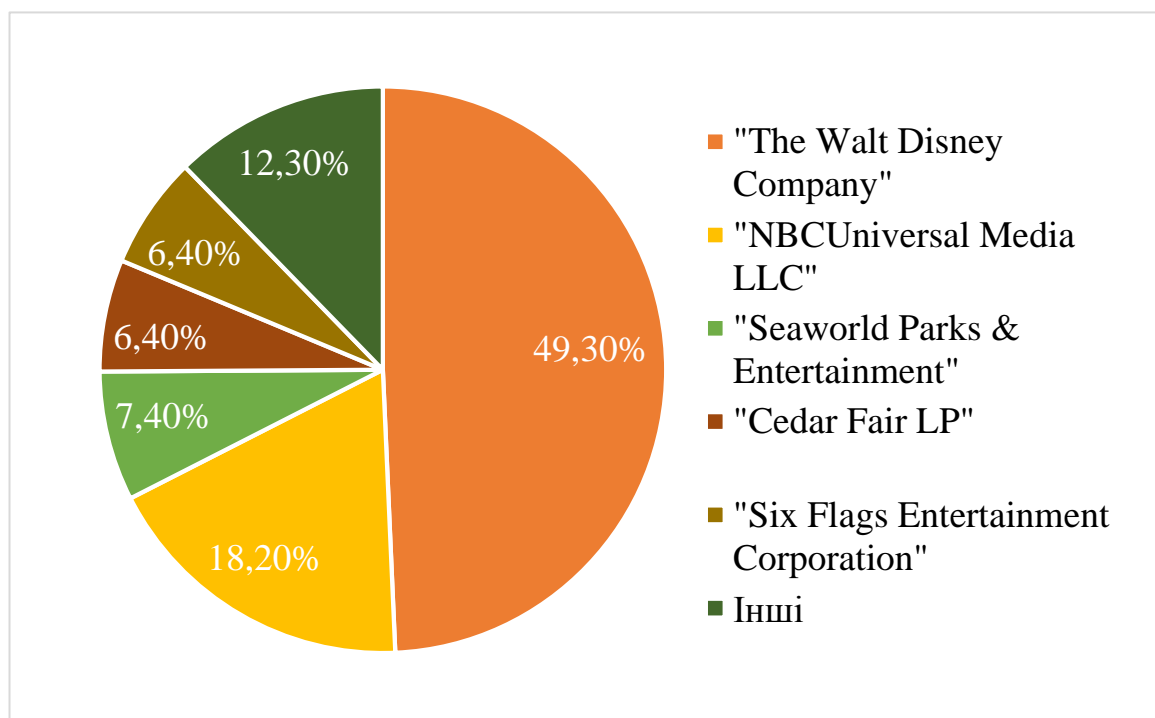

Рис. Г.2 Розподіл за валовим річним доходом між головними конкурентами індустрії розваг на ринку США, 2018 р. (авторська розробка за [33])

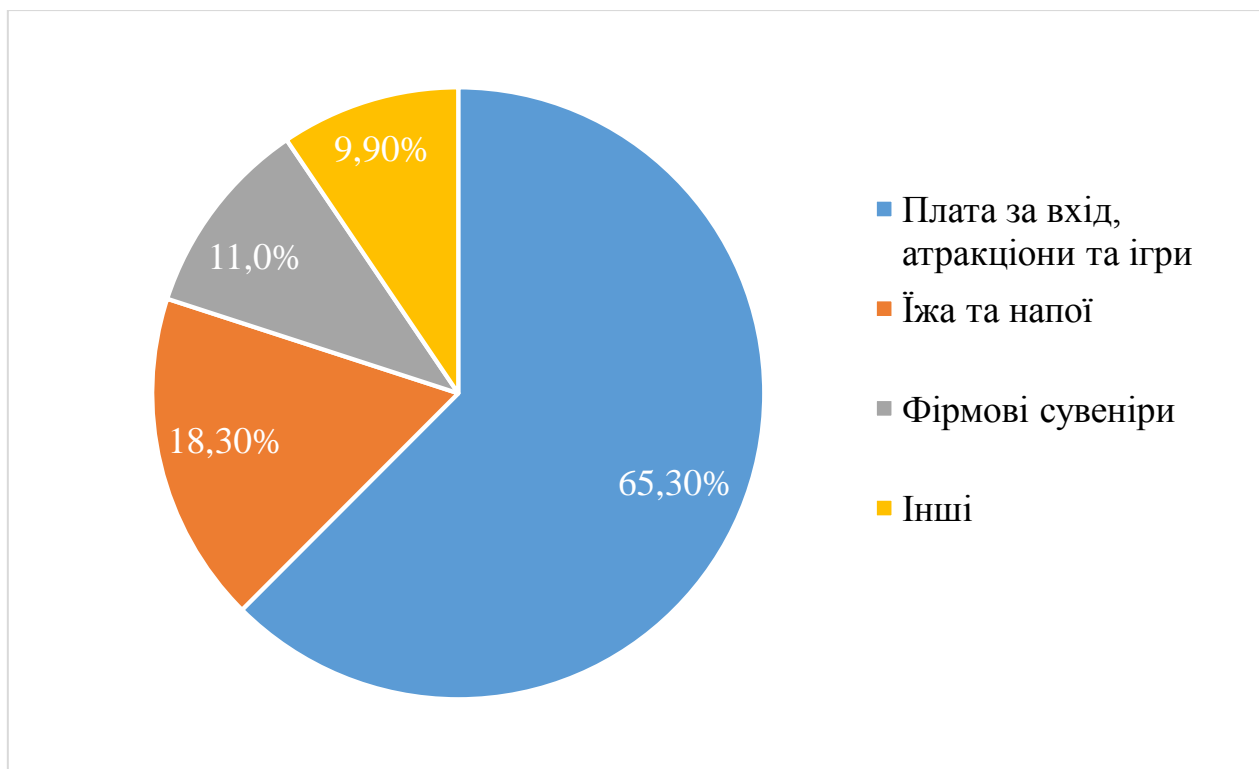

Рис. Г.3 Розподіл основних статей доходів парків розваг США, 2018 р.
(авторська розробка за [33])

Рис. Г.4 Улюблена справа відвідувачі під час візиту парку розваг
(авторська розробка за [33])

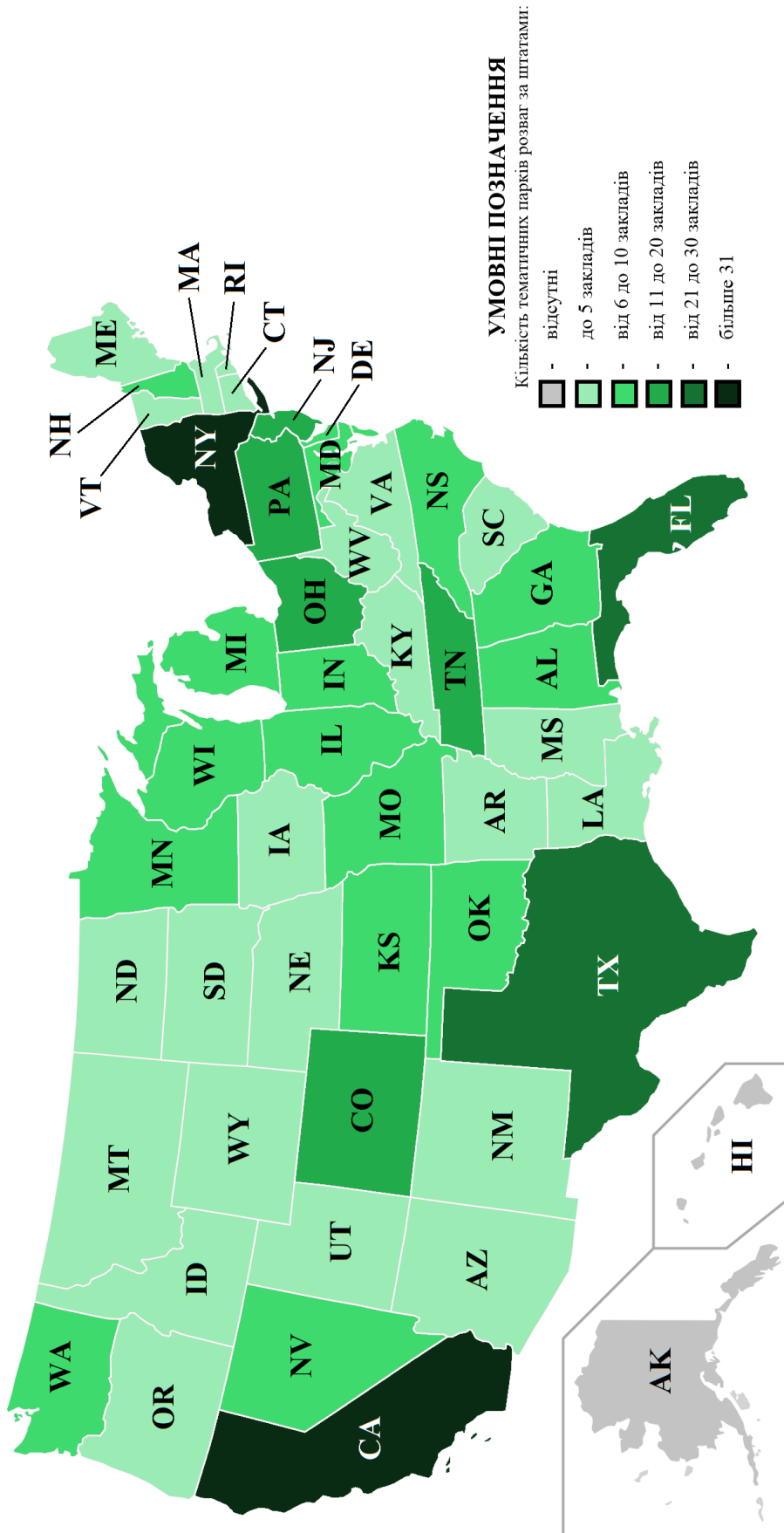

Рис. Д.1 Територіальні особливості розподілу парків розваг США, 2018 р.
(авторська розробка за [34])

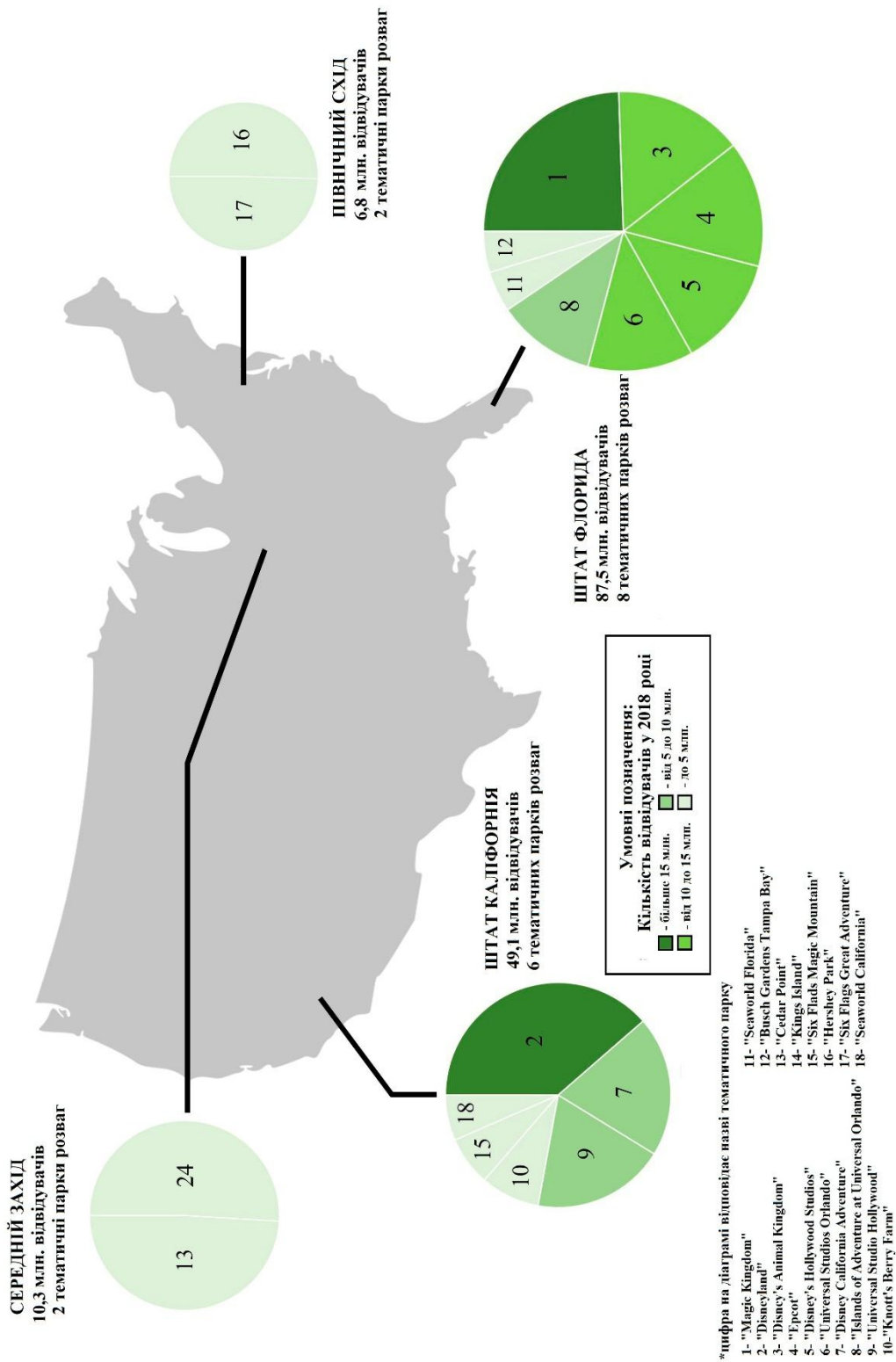

Рис. Д.2 Територіальні особливості розподілу найбільших тематичних парків розваг міжнародного рівня у США (за чисельністю відвідувачів) (авторська розробка за [31])

ДОДАТОК Е

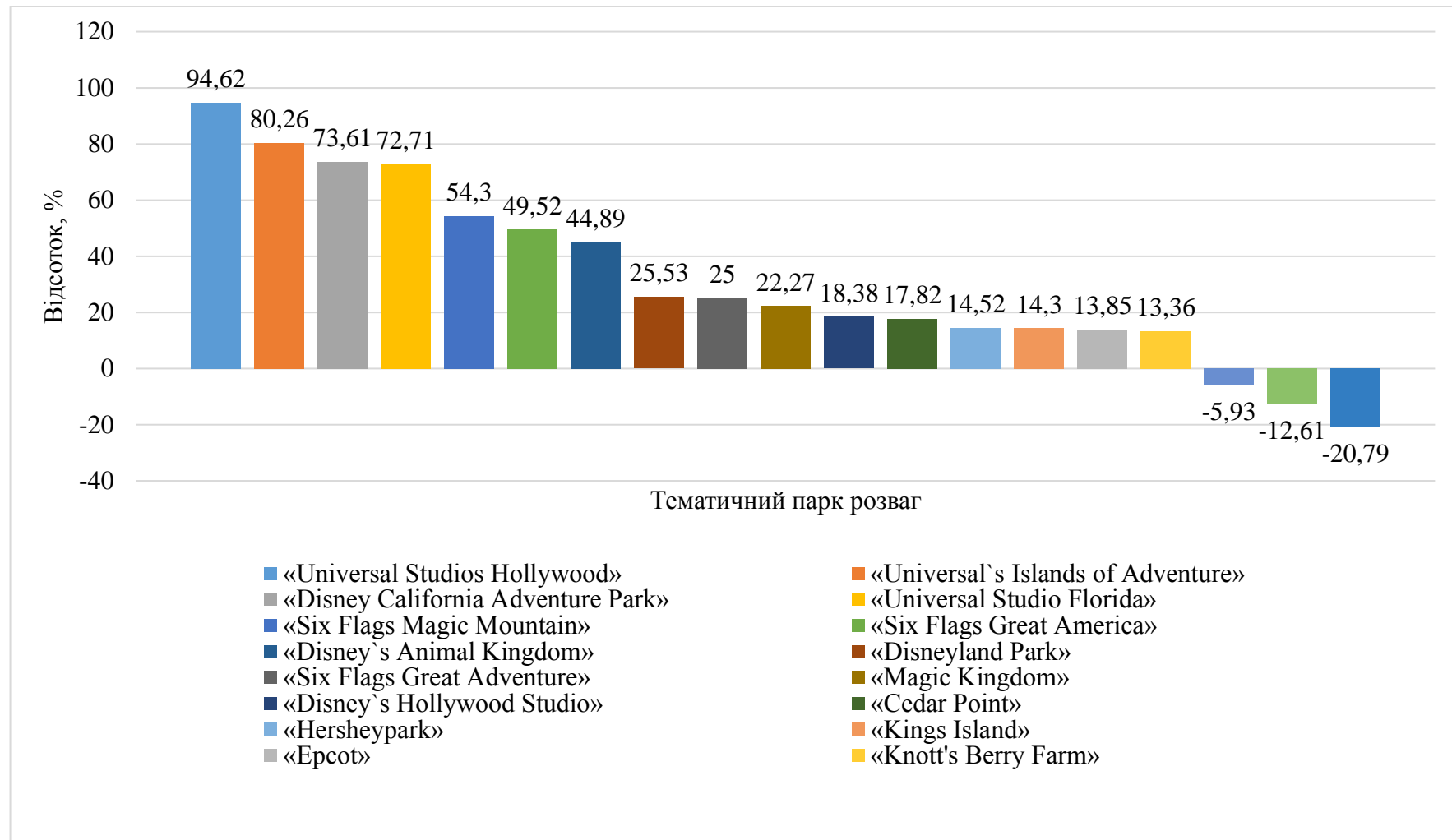

Рис. Е.1 Ранжований ряд тематичних парків розваг США за показником динаміки відвідуваності за 2007-2017 р. (у %) [за результатами власного налізу]

Таблиця Е.2

Особливості територіальної організації парків розваг у США, 2018 р. [за результатами власного аналізу]

	Кількість тематичних парків розваг (одн.)	Кількість американських гірок (одн.)	Забезпеченість населення (кількість американських гірок/1 млн. ос.)	Густота (кількість американських гірок/ миль ²)
Айдахо	3	8	4,56	0,1
Айова	5	10	3,17	0,18
Алабама	7	8	1,64	0,15
Аляска	0	-	-	-
Аризона	5	6	0,84	0,05
Арканзас	3	7	2,32	0,13
Вайомінг	1	1	1,73	0,01
Вашингтон	6	10	1,33	0,15
Вермонт	3	3	4,79	0,31
Вірджинія	5	23	2,7	0,57
Вісконсин	8	12	2,06	0,21
Гаваї	0	-	-	-
Делавер	6	-	-	-
Джорджія	7	27	2,57	0,46
Західна Вірджинія	1	4	2,22	0,17
Іллінойс	10	24	1,88	0,43
Індіана	9	14	2,09	0,39
Каліфорнія	38	94	2,38	0,59
Канзас	6	7	2,4	0,09

Продовження табл. Е.2

Кентуккі	5	10	2,24	0,25
Колорадо	12	23	4,04	0,22
Коннектикут	3	8	2,24	1,6
Луїзіана	4	9	1,93	0,19
Массачусетс	4	17	2,46	2,07
Мен	3	6	4,48	0,18
Меріленд	10	23	3,81	2,24
Міннесота	7	16	2,85	0,19
Міссісіпі	2	1	0,33	0,02
Міссурі	10	28	4,57	0,4
Мічиган	8	15	1,5	0,26
Монтана	1	2	1,88	0,01
Небраска	2	2	1,04	0,03
Невада	7	6	1,98	0,05
Нью-Йорк	31	52	2,71	1,08
Нью-Гемпшир	8	12	8,85	1,3
Нью-Джерсі	19	48	5,31	6,18
Нью-Мексико	3	7	3,34	0,06
Огайо	14	41	3,51	0,99
Оклахома	6	9	2,28	0,13
Орегон	2	4	0,95	0,04
Пенсильванія	18	60	4,68	1,33
Південна Дакота	4	2	2,27	0,03

Продовження табл. Е.2

Південна Кароліна	5	4	0,79	0,13
Північна Дакота	4	1	1,32	0,01
Північна Кароліна	8	21	2,02	0,42
Род-Айленд	1	-	-	-
Теннессі	16	20	2,95	0,47
Техас	21	49	1,71	0,18
Флорида	24	58	2,72	0,99
Юта	4	14	4,43	0,17

ДОДАТОК Ж
Таблиця Ж.1

SWOT-аналіз діяльності «The Walt Disney Company» як світового лідера в індустрії розваг [за результатами власного аналізу]

		Позитивний вплив	Негативний вплив
		СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ		<ul style="list-style-type: none"> • Неоціненний досвід у розважальному бізнесі (понад 80 років) • Визначне місце для кожного туриста • Сильна репутація та впливова торговельна марка (бренд) • Широкий асортимент продукції та послуг • Фінансова стабільність • Кваліфіковані та освічені кадри • Можливість інноваційнозмінювати парки розваг та атракціони до уподобань туристів та світових тенденцій • Світовий взірець стійкої ТНК • Широка географічна мережа розміщень (понад 40 країн) • Дестинація № 1 для сімейного відпочинку • Наявність диверсифікованих дочірніх компаній • Постійне бажання до співробітництва 	<ul style="list-style-type: none"> • Величезна робоча сила • Високі експлантаційні витрати • Глобалізація та уніфікація культур • Висока ціна на квитки • Культурний імперіалізм США • Нерівність витрати відвідувачів (за статистикою європейці витрачають менше ніж американці) • Дублювання дизайну та атракціонів (відсутність регіональної автентичності) • Постійні виклики у топ-менеджменті • Висока ймовірність травматизму відвідувачів • Монополізація в індустрії розваг
ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ		<p style="text-align: center;">МОЖЛИВОСТІ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розширення парків розваг на ринки інших держав • Збільшення рівня інклюзивності парків • Збільшення фінансової доступність для малозабезпечених прошарків населення • Лояльність з боку держав (спрощення формальностей, фінансові пожертви, політика «відкритих дверей») • Поліпшення функціонування служби безпеки у парках • Розширення ринку товарів та послуг 	<p style="text-align: center;">ЗАГРОЗИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перевантаження та виснаження корпорації • Збільшення кількості сильніших конкурентів на світовій арені (наприклад, «Six Flags») • Зменшення клієнтоорієнтованості та втрата постійних відвідувачів через високі туристичні потоки • Міжнародні конфлікти та теракти

ДОДАТОК 3

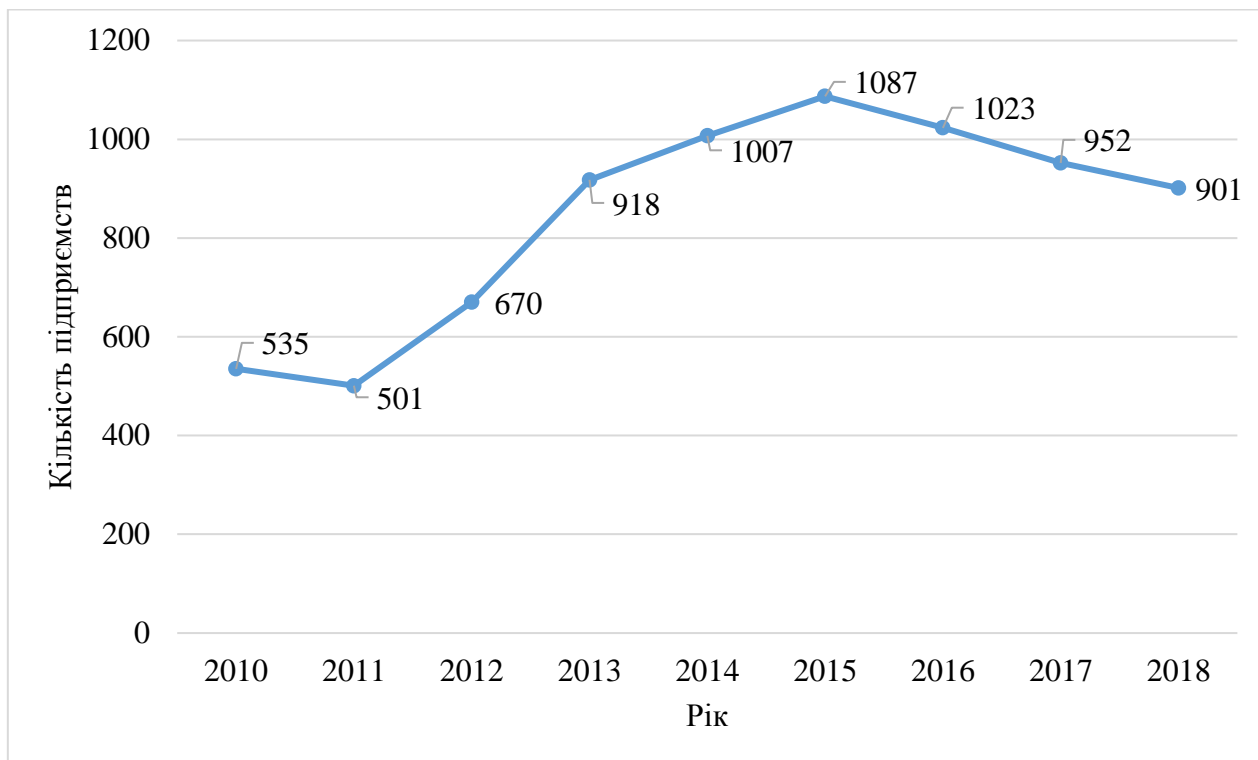

Рис. 3.1 Динаміка кількості підприємств за видом економічної діяльності «Функціонування атракціонів і тематичних парків» в Україні, 2010 - 2018 рр. (авторська розробка за [5])

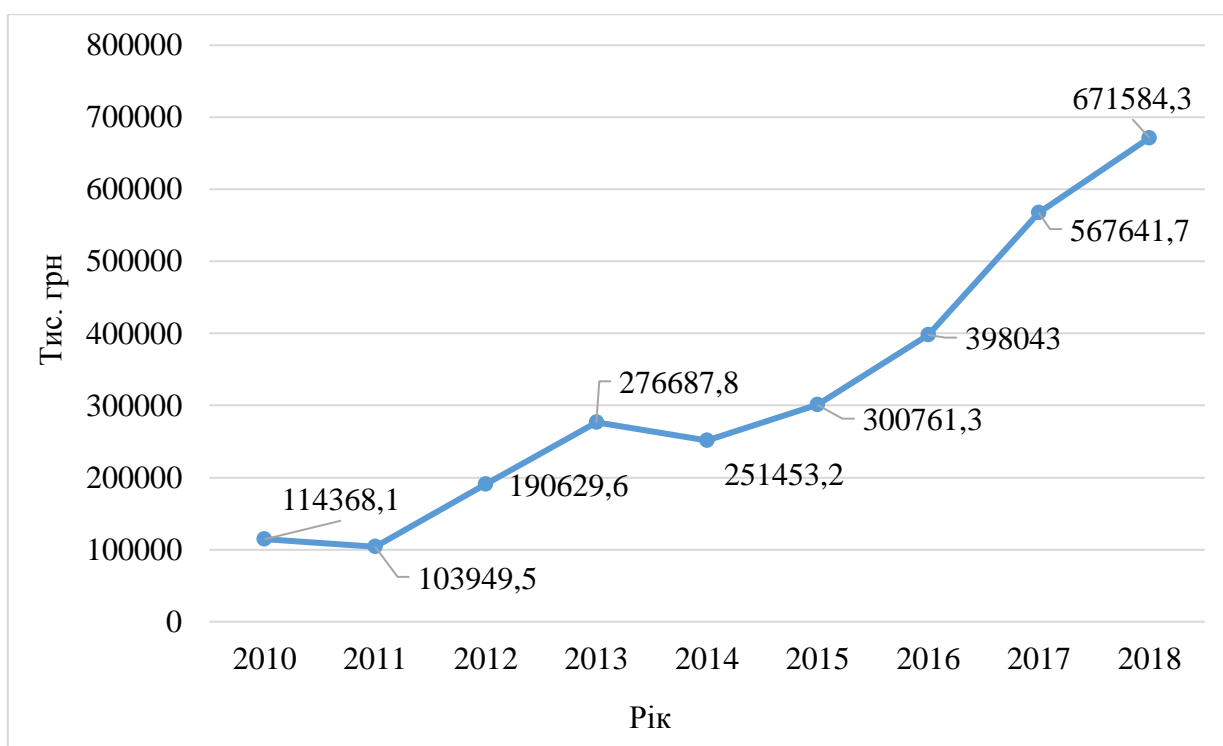

Рис. 3.2 Динаміка обсягу реалізованих послуг підприємствами за видом економічної діяльності «Функціонування атракціонів і тематичних парків» в Україні, 2010 - 2018 рр. (авторська розробка за [5])

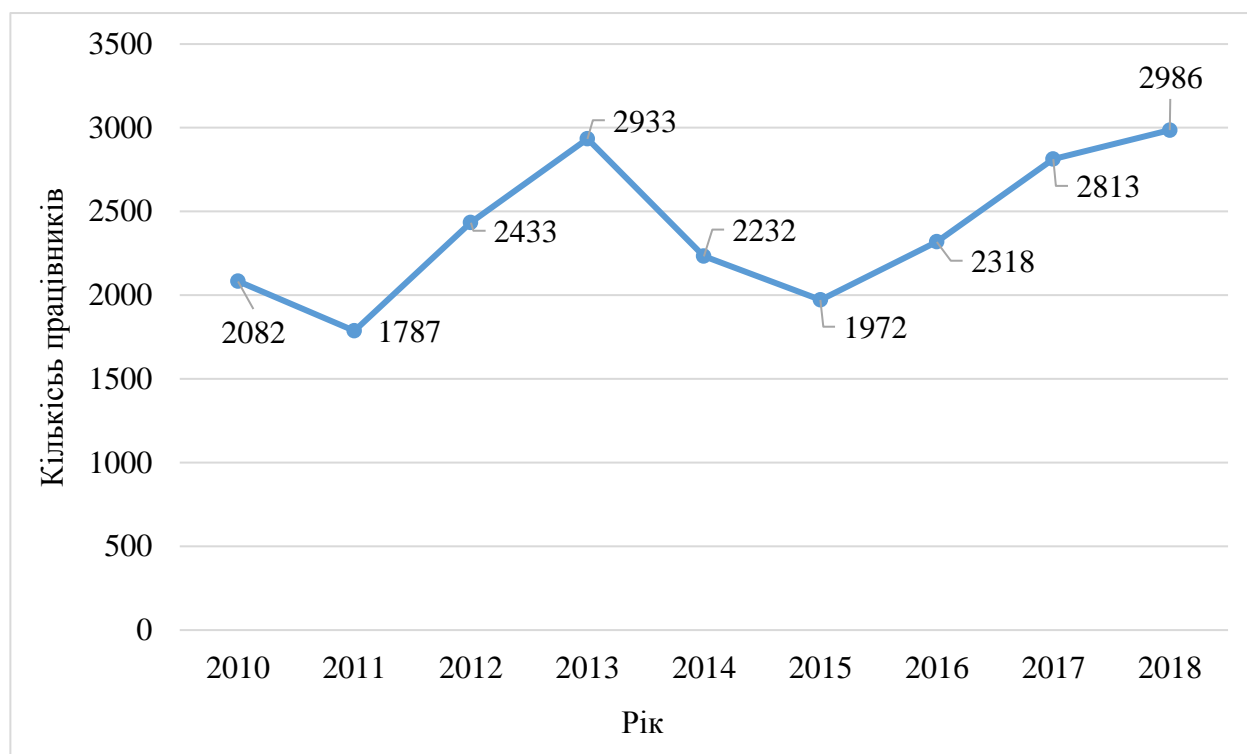

Рис. 3.3 Динаміка кількості найманих працівників на підприємствах за видом економічної діяльності "Функціонування атракціонів і тематичних парків" в Україні, 2010 - 2018 рр. (авторська розробка за [5])

ДОДАТОК К

Таблиця К.1

Характеристика діяльності підприємств України за видом економічної діяльності "Функціонування атракціонів і тематичних парків" за областями, 2018 р. (авторська розробка за даними [5])

	Кількість підприємств (одиниць)	Частка (%)	Рейтинг	Обсяг реалізованої продукції (тис. грн)	Частка (%)	Рейтинг	Кількість зайнятих працівників (осіб)	Частка (%)	Рейтинг
Вінницька	19	2,1	14	3857,5	0,6	16	48	1,3	17
Волинська	12	1,3	20	6169,4	0,9	13	49	1,3	17
Дніпропетровська	90	10,0	3	56114,7	8,4	3	328	8,7	3
Донецька	41	4,6	7	9486	1,4	10	184	4,9	7
Житомирська	14	1,6	18	18371,1	2,7	6	142	3,7	9
Закарпатська	36	4,0	10	6078	0,9	13	58	1,5	16
Запорізька	60	6,7	4	29489,2	4,4	5	213	5,6	5
Івано-Франківська	17	1,9	15	5396,6	0,8	14	37	1,0	18
Київська	38	4,2	9	7200,4	1,1	11	80	2,1	12
Кіровоградська	12	1,3	20	5466,8	0,8	13	22	0,6	20
Луганська	15	1,7	17	959,9	0,1	18	16	0,4	22
Львівська	47	5,2	6	44687,8	6,7	4	197	5,2	6
Миколаївська	39	4,3	8	2321	0,3	17	68	1,8	14
Одеська	115	12,8	2	56289,5	8,4	3	272	7,2	4
Полтавська	32	3,6	11	12440,1	1,9	8	71	1,9	13
Рівненська	16	1,8	16	9668,1	1,4	10	97	2,6	11
Сумська	13	1,4	19	6413,8	1,0	12	48	1,3	17
Тернопільська	11	1,2	21	5084,6	0,8	14	146	3,9	8
Харківська	59	6,5	5	115980	17,3	2	637	16,8	2
Херсонська	26	2,9	12	13468,8	2,0	7	39	1,0	18
Хмельницька	20	2,2	13	3857,4	0,6	16	62	1,6	15
Черкаська	11	1,2	21	5022,7	0,7	15	20	0,5	21
Чернівецька	12	1,3	20	18279,2	2,7	6	102	2,7	10
Чернігівська	15	1,7	17	9912,6	1,5	9	68	1,8	14
м. Київ	131	14,5	1	210157,5	31,3	1	783	20,7	1
Україна*	901	100		671584,3	100		3787	100	

* Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

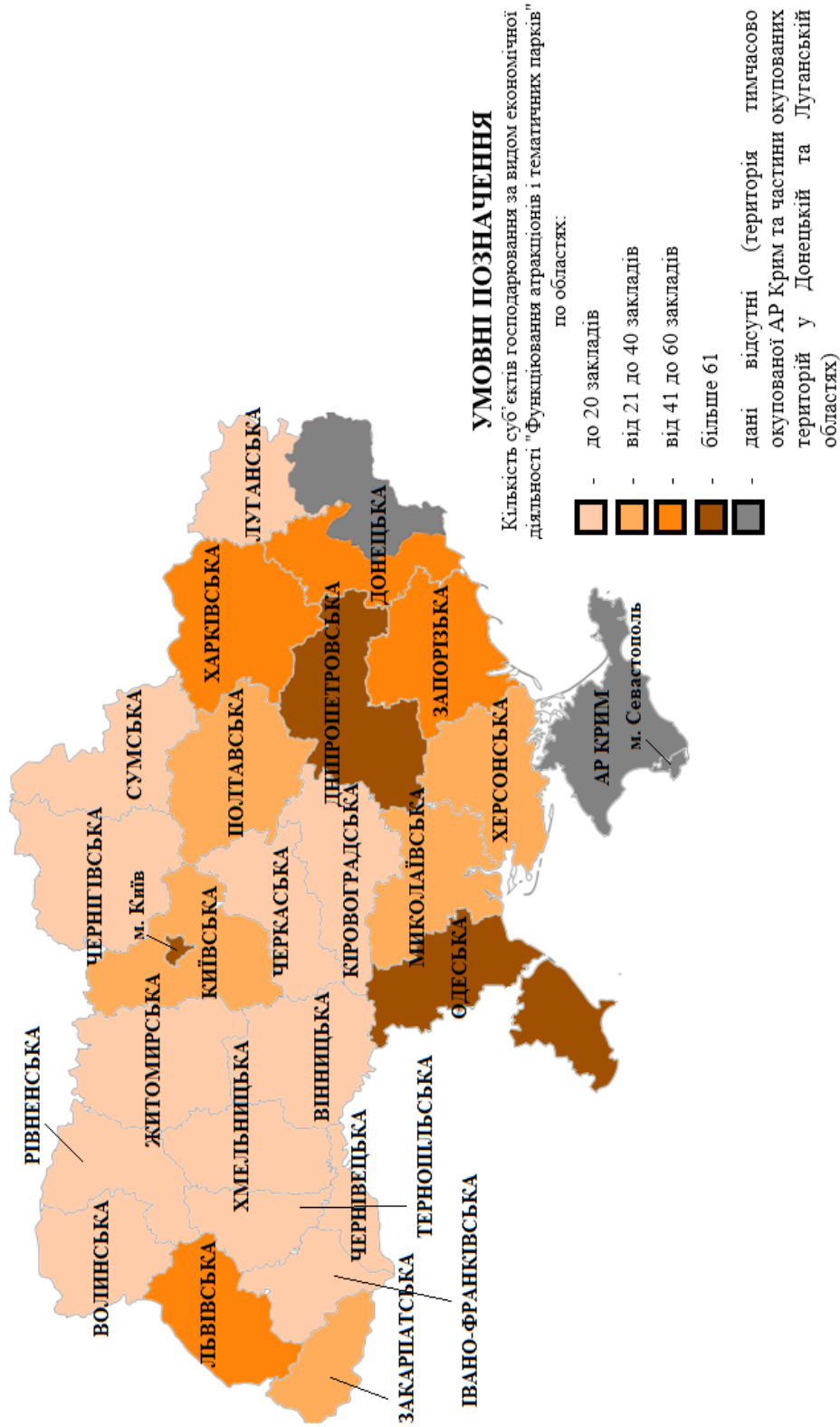

Рис. Л.1 Територіальні особливості розподілу підприємств України за видом економічної діяльності "Функціонування атракціонів і тематичних парків" за областями, 2018 р. (авторська розробка за [5])